

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas

Lina Vaitkutė
Informacijos sistemų vadybos studijų programos studentė

Tarptautinio nevyriausybinių organizacijų tinklo veikla

Magistro darbas

Vadovė lekt. dr. R. Matkevičienė

Vilnius, 2009

MAGISTRO DARBO LYDRAŠTIS

<p><i>Pildo bakalauro / magistro baigiamojo darbo autorius</i></p> <p><u>Lina Vaitkutė</u> (bakalauro / magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)</p> <p><i>Tarptautinio nevyriausybinių organizacijų tinklo veikla</i> (bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba) <i>The work of the Network of International Non-Governmental Organization</i> (bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)</p>
<p>Patvirtinu, kad bakalauro / magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis bakalauro / magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudoti kitose aukštosiose mokyklose.</p> <p>Lina Vaitkutė _____ (bakalauro / magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)</p>
<p>Sutinku, kad bakalauro / magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų procese.</p> <p>Lina Vaitkutė _____ (bakalauro / magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)</p>
<p><i>Pildo bakalauro / magistro baigiamojo darbo vadovas</i></p> <p>Bakalauro / magistro baigiamąjį darbą ginti _____ (įrašyti – leidžiu arba neleidžiu) _____ (data) (bakalauro / magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)</p>
<p><i>Pildo instituto / katedros, kuriojančios studijų programą, reikalų tvarkytoja</i></p> <p>Bakalauro / magistro baigiamasis darbas įregistruotas _____ (instituto / katedros, kuriojančios studijų programą, pavadinimas) _____ (data) (instituto / katedros reikalų tvarkytojos parašas)</p>
<p><i>Pildo instituto / katedros, kuriojančios studijų programą, vadovas</i></p> <p>Recenzentu skiriu _____ (recenzento vardas, pavardė) _____ (data) (instituto / katedros vadovo parašas)</p>
<p><i>Pildo recenzentas</i></p> <p>Darbą recenzuoti gavau. _____ (data) (recenzento parašas)</p>

REFERATO LAPAS

Vaitkutė, Lina

Va126 Tarptautinių nevyriausybinų organizacijų tinklo veikla: Magistro darbas / Vaitkutė, Lina; mokslinis vadovas Dr. Renata Matkevičienė; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Informacijos ir komunikacijos katedra.

UDk indeksas 061.2

Raktiniai žodžiai: *nevyriausybinių organizacijų, tarptautinės nevyriausybinių organizacijų, socialiniai tinklai, komunikacija, kompiuteriu paremta komunikacija.*

Magistro darbo *objektas* – tarptautinės nevyriausybinių organizacijos. *Darbo tikslas* – išanalizuoti tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklą ir nustatyti kompiuteriu paremtos komunikacijos vaidmenį nevyriausybinių organizacijų veikloje. *Darbo uždaviniai*: nustatyti ir iširti tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklos ypatumus; nustatyti komunikacijos priemones, naudojamas ryšių palaikymui socialiniuose tinkluose; apibrėžti socialinių tinklų analizės specifika; iširti pasirinktos tarptautinės nevyriausybinių organizacijos kompiuteriu paremtos komunikacijos socialiniais tinklais aktualumą.

Magistro darbas gali būti naudingas tarptautinių nevyriausybinių organizacijų darbuotojams ir vadovams, kurie strategiškai planuoja organizacijos komunikacijos priemonių naudojimo prioritetus.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ SAMPRATA	8
1.1. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ FORMAVIMASIS	9
1.2. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ TIPAI IR VEIKLOS KRYPTYS	9
1.3. TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ SAMPRATA	10
1.4. TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ ĮTAKA	11
1.5. SVARBIAUSIŲ TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOS PRINCIPAI.....	11
1.6. TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRI BRUOŽAI.....	14
2. KOMPIUTERIU PALAIKOMŲ SOCIALINIŲ TINKLŲ SVARBA TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOJE	16
2.1. KOMPIUTERIU PAREMTOS KOMUNIKACIJOS SĄVOKA	16
2.2. KOMPIUTERIU PAREMTOS KOMUNIKACIJOS NAUDOJIMAS IR SVARBA	18
2.3. SOCIALINIŲ TINKLŲ APIBRĖŽIMAS	21
2.3.1. Socialinių tinklų analizė	21
2.3.2. Socialinių tinklų analizės grupės	22
2.3.2.1. Ryšiai socialiniuose tinkluose	22
2.3.2.2. Saitai socialiniuose tinkluose	23
2.3.2.3. Sudėtingumas socialiniuose tinkluose	24
2.3.3. Socialinių tinklų struktūra	24
2.3.4. Du požiūriai: egocentrinis ir viso tinklo	24
2.3.5. Tinklo charakteristikos	25
3. SERVICE CIVIL INTERNATIONAL ORGANIZACIJOS KOMPIUTERIU PAREMTŲ SOCIALINIŲ TINKLŲ TYRIMAS	26
3.1. TARPTAUTINĖS NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS SERVICE CIVIL INTERNATIONAL ANALIZĖ	26
3.1.1. Service Civil International vizija, misija ir vertybės	27
3.1.2. Service Civil International struktūra	27
3.2. INFORMACIJOS SRAUTŲ SOCIALINIAIS TINKLAIS ANALIZĖ	30
3.2.1. Tyrimo metodologija	30
3.2.1.1. Tyrimo objektas	32
3.2.1.2. Tyrimo dalykas	32
3.2.1.3. Tyrimo tikslas ir uždavinių išskėlimas.....	32
3.2.1.4. Hipotezių išskėlimas	33
3.2.1.5. Tyrimo imtis	33
3.2.1.6. Tyrimo metodas	33
3.2.2. Informacijos rinkimas.....	34
3.2.2.1. Žvalgomasis tyrimas.....	34
3.2.2.1. Analitinis eksperimentinis tyrimas	36
3.2.3. Tyrimo duomenų analizė.....	39
3.2.3.1. Bendriausia SCI socialinio tinklo schema	39
3.2.3.2. SCI France socialinio tinklo schema	40
3.2.4. Tyrimo išvados	49
IŠVADOS	51
NAUDOTOS LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	52
PRIEDAI	56

ĮVADAS

Nevyriausybinių organizacijos pradėjo kurtis aštuonioliktame amžiuje Europoje ir Amerikoje. O devynioliktame amžiuje įkurtos pirmosios tarptautinės nevyriausybinių organizacijos. Kai kuriose šalyse jau egzistuoja senas tradicijas turinčios ir pagal griežtą struktūrą veikiančios nevyriausybinių organizacijos. Tuo tarpu įvairių komunikacijos technologijų naudojimas bendrai, taip pat ir nevyriausybiniuose organizacijose dar yra naujas reiškinys. Naujausių technologijų pagalba palaikomi socialiniai ryšiai vis dažniau tampa mokslininkų tyrimo objektu.

Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų specifika yra ta, kad kiekvienoje šalyje dirbanti atšaka yra veikiama tos šalies, kurioje veikia, kultūros, tradicijų ir ekonominės situacijos. Tokie vienos organizacijos skirtumai sąlygoja ir įvairių naujausių technologijų bei komunikacijos priemonių naudojimą. Vis greičiau plintančios naujausios technologijos bei didėjantis tų technologijų naudotojų skaičius sąlygoja kai kurių tarptautinių nevyriausybinių organizacijų darbuotojų (kuriems nėra prieinamos arba priimtinos naujausios technologijos) izoliaciją arba nepakankamą informacijos pasiekiamumą ir jos pasidalijimą.

Remiantis prielaida, kad spartus komunikacijos technologijų skaičiaus didėjimas ir naudojimo paplitimas sudaro sąlygas tarptautinių nevyriausybinių organizacijų stiprėjimui bei tuo pačiu metu – dalies visuomenės atskyrimui nuo kokybiško dalyvavimo tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veikloje, šiame darbe nagrinėjame komunikacijos technologijų svarbą šių organizacijų veikloje.

Darbo tikslas yra išanalizuoti tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklą ir nustatyti kompiuteriu paremtos komunikacijos vaidmenį nevyriausybinių organizacijų veikloje. Šiam tikslui pasiekti reikalinga įgyvendinti keletą uždavinių:

- Nustatyti ir iširti tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklos ypatumus.
- Nustatyti komunikacijos priemones, naudojamas ryšių palaikymui socialiniuose tinkluose.
- Apibrėžti socialinių tinklų analizės specifika.
- Iširti pasirinktos tarptautinės nevyriausybinių organizacijos kompiuteriu paremtos komunikacijos socialiniais tinklais aktualumą.

Darbo struktūra:

- Turinys
- Įvadas
- Pirmoji dalis
- Antroji dalis
- Trečioji dalis
- Išvados

Pirmoji dalis skirta susipažinti su tarptautinių nevyriausybinių organizacijų specifika. Antroje dalyje aptariama surinkta medžiaga apie kompiuteriu paremtą komunikaciją ir socialinius tinklus bei kompiuteriu paremtus socialinius tinklus. Pirmose dalyse renkama, analizuojama ir susisteminama egzistuojanti informacija ir moksliniai darbai nagrinėjamose srityse. Trečioji dalis skirta pirmojoje ir antrojoje dalyse surinktos teorinės medžiagos praktiniam pritaikymui. Atliekamas kompiuteriu paremtos komunikacijos pasirinktoje tarptautinėje nevyriausybinėje organizacijoje – „Service Civil International“, tyrimas.

Darbo metodai: mokslinis metodas, sisteminės analizės metodas, apibendrinimo metodas, lyginimo metodas, stebėjimo ir interviu metodas, duomenų analizės metodai.

Darbe naudota literatūra: darbo eigoje naudotasi spaudiniais ir elektroniniais duomenų bazėmis kaip svarbiausią naudotą literatūrą galima išskirti mokslinius straipsnius iš SpringerLink, Oxford ir Sage elektroninių duomenų bazių, bei tarptautinių nevyriausybinių organizacijų internetinėmis svetainėmis.

1. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ SAMPRATA

Pirmoje darbo dalyje aptarsime nevyriausybinių ir tarptautinių nevyriausybinių organizacijų specifiką. Analizuojant šių organizacijų kompiuteriu paremtus socialinius tinklus svarbu yra suvokti bendrą nagrinėjamų organizacijų darbą, svarbą ir struktūrą. Tad ką vadiname nevyriausybine organizacija?

Calhoun¹ teigia, kad paprastai nevyriausybinė organizacija (toliau tekste – NVO) suprantama, kaip ne pelno organizacija, kuri yra atskirta nuo valstybės (nors tiesiogiai verčiant galima suprasti, kad įmonės taip pat yra nevyriausybines organizacijos).

Anot Willett² daug skirtingų tipų struktūrų yra nurodomos kaip NVO. Nėra NVO bendrai priimto apibrėžimo ir šis terminas turi skirtingas konotacijas skirtingose situacijose. Vis dėlto egzistuoja kelios pagrindinės ypatybės. Akivaizdu, kad NVO turi būti nepriklausoma nuo tiesioginės valdžios kontrolės. Papildomai egzistuoja dar trys bendrai priimtinos charakteristikos, kurios neįtraukia tam tikrų struktūrų tipų į svarstymus ar tai gali būti NVO. NVO nebus įkurta kaip politinė partija; ji bus nesiekianti pelno ir nebus nusikalstama grupė, t.y. nesmurtinė. Šios charakteristikos yra bendrai naudojamos, kadangi atitinka sąlygas, kurias pripažįsta Jungtinės Tautos. Egzistuojanti riba, kas yra vadinama nevyriausybine organizacija, o kas – ne, yra neryški: kai kurios NVO gali būti glaudžiai susiejamos su politinėmis partijomis; daug NVO operuoja pajamomis iš komercinės veiklos; ir mažas skaičius NVO gali būti susietas su smurtiniais politiniais protestais. Vis dėlto NVO niekada nėra įkuriama kaip valdžios institucija, partija, įmonė ar kriminalinė organizacija. Taigi NVO galima būtų apibrėžti kaip nepriklausomą savanorišką grupę žmonių veikiančių kartu bendriems tikslams pasiekti, kitokiu tikslu nei valdžios administracinis darbas, pinigų uždirbimas ar nelegali veikla (Willett, 2006).

---

¹ CALHOUN, Craig. Non-Governmental Organization (NGO). Dictionary of the Social Sciences. ed. Oxford University Press 2002 [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. vasario 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t104.e1172>>

² WILLETT, Peter. What is a non-governmental organization? [interaktyvus]. Centre for International Politics, School of Social Science, City University, Northampton Square, London EC1V 0HB. 2006. Article 1.44.3.7. [žiūrėta 2009 m. vasario 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.staff.city.ac.uk/p.willets/CS-NTWKS/NGO-ART.HTM>>

1.1. Nevyriausybinių organizacijų formavimasis

Paul³ įsitikinęs, kad nuo valdžios atskirtos labdaros ir bendruomenės organizacijos egzistavo daugelyje istorijos periodų, tačiau NVO yra naujas reiškinys. Aštuonioliktame ir devynioliktame amžiuose augant piliečių teisėms Europoje ir Amerikoje, žmonės įkūrė daug tokių organizacijų, kad patenkintų bendruomenės poreikius, apgintų interesus ar paskatintų naują politiką. Priešvergovinis judėjimas, susikūręs aštuonioliktame amžiuje Anglijoje, davė pradžią daugeliui tokių organizacijų ir galiausiai nuvedė iki Pasaulinės priešvergovinės konvencijos (1840), labai svarbaus įvykio, kuris koordinavo pilietinių organizacijų darbą tarptautiniu lygiu. Greitai buvo sukurtas ir pasaulinis „YMCA“ aljansas (1855) ir 1863 metais sukurtas tarptautinis „Raudonojo kryžiaus“ komitetas. Tokios nepriklausomos organizacijos devynioliktame amžiuje sprendė daug aktualių problemų, kaip moterų teisės, neturtingųjų gyvenimo sąlygos, piktnaudžiavimas alkoholiu. Prekybos susivienijimai iškilo kaip lydinčioji jėga nevyriausybinių organizacijų judėjime devyniolikto amžiaus pabaigoje.

NVO skaičius ir jų galia žymiai padidėjo dvidešimtame amžiuje. Šiandien nevyriausybinių organizacijos dirba visose įmanomose srityse ir daro mažesnę ar didesnę įtaką faktiškai kiekvienoje pasaulio dalyje. NVO gali nusipelnyti didelio pasitikėjimo, kartais net didesnio nei nacionalinė valdžia.

1.2. Nevyriausybinių organizacijų tipai ir veiklos kryptys

Paul išskiria kelis NVO tipus pagal jų atliekamas funkcijas. Reikia pastebėti, kad dauguma organizacijų dirba konkrečioje šalyje ir apibrėžtoje teritorijoje bei savo svarbiausia funkcija laiko paslaugų teikimą. Kitos organizacijos susieja save su veikla labai konkrečioje srityje ir neturi konkrečių geografinių ribų (pavyzdžiui, prekybos rūmai). Kai kurios organizacijos skatina piliečių gerovę ir bendruomenės gyvenimo gerinimą viename regione. Daugelio svarbių organizacijų prioritetine funkcija yra kompanijų su plačiais idealais rengimas, pavyzdžiui žmogaus teisių ir socialinės lygybės srityse.

Kai kurios NVO yra tvirtai nepriklausomos, kitos yra žinomos kaip sukurtos vyriausybės, verslo ar net nusikalstamų interesų. Kai kurios turi gausybę narių visame pasaulyje, tuo tarpu kitos

---

³ PAUL, James A. Non-Governmental Organizations. The Oxford Companion to the Politics of the World, 2e. Joel Krieger, ed. Oxford University Press Inc. 2001. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t121.e0530>>

atstovauja tik saujelei žmonių. Kai kurios turi didelį centrinį sekretoriatą, kitos yra labai decentralizuotos (Paul, 2001).

1.3. Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų samprata

Nors tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklos apimtys padidėjo išpūdingai, dauguma NVO dirba vienoje šalyje ir dažnai funkcionuoja tiktai vietiniame lygmenyje (Paul, 2001). Tobulėjant komunikacijai vis daugiau vietinių NVO tapo aktyviomis nacionaliniu ar net globaliu lygmeniu. Vis daugiau ir daugiau taip atsitinka formuojantis koalicijoms. Egzistuoja skėtinės NVO, suteikiančios institucinę struktūrą skirtingoms NVO, kurios nėra vienas vienetas. Taip pat egzistuoja laisvi teminiai tinklai ir specialūs susitikimai, kurie stengiasi daryti poveikį JT konferencijose ar susiburia į tinklą kitokiais tikslais.

Šiame darbe norėtusi daugiau dėmesio skirti tarptautinėms nevyriausybinėms organizacijoms dėl jų specifikos ir sudėtingų modelių. Nevyriausybines organizacijas išsiskiria savo socialiniais tinklais, o jų tarptautinis aspektas yra įdomus nutolusios komunikacijos nagrinėjimui ir tokiai komunikacijai naudojamų priemonių analizei. Tad ką mes apibrėžiame kaip tarptautinę nevyriausybinių organizacijų?

Tarptautinės organizacijos – *tai institucijos peržengiančios nacionalinių sienų ribas. Išskiriamos dvi tipų tarptautinės organizacijos: tarpvyriausybines organizacijas, sukurtas daugiašalių sutarčių pagrindu, tokios kaip Jungtinės Tautos, ir tarptautinės nevyriausybines organizacijas, sukurtas privačių asmenų iš skirtingų šalių, tokios kaip „Raudonasis kryžius“ ir „Amnesty international“ (Calhoun⁴, 2002).*

Dalis tarptautinių NVO rūpinasi socialiniais pasikeitimais ir dirba šioje srityje. Jos veikia ir nacionaliniu lygiu ir už vienos šalies ribų ir palaiko kelis tikslus, įskaitant žmogaus teisių apsaugą („Amnesty International“, „Human Rights Watch“) ir gamtos apsaugą („Greenpeace“, „Friends of the Earth“, „EarthAction“), bado mažinimą („Oxfam“), pagalba pabėgėliams („International Rescue Committee“) ir tokias siauras sritis kaip minų uždraudimas. Šios organizacijos veikia nepriklausomai nuo nacionalinės valdžios. Finansavimą jos gauna iš filantropinių fondų, narystės

---

⁴ CALHOUN, Craig. International organization. Dictionary of the Social Sciences, ed. Oxford University Press 2002. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t104.e855>>

mokesčių ir masinių lėšų rinkimo. Įvairių formų NVO yra plačiai išitraukusios į „trečiojo pasaulio“ šalių vystymąsi (Heery, Noon⁵, 2008).

Organizacijos, vadinamos tarptautinėmis nevyriausybinėmis organizacijomis yra (Dangis Gudelis⁶, 2005):

- Steigiamos ne tarptautiniu valstybiniu susitarimu;
- Savo veikla nesiekia pasipelnymo tikslų;
- Yra pripažintos nors vienos valstybės arba turi konsultacinį statusą tarptautinėje vyriausybėje organizacijoje;
- Gauna pinigines lėšas daugiau negu iš vienos valstybės.

1.4. Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų įtaka

NVO užima svarbų vaidmenį tarptautinėje politikoje. Didėja tarptautinių NVO įtaka tarptautinei politikai, kur anksčiau tik valstybės atlikdavo svarbų vaidmenį. Nors NVO turi mažą formalią galią tarptautiniams sprendimams, jos turi kitokių būdų padaryti vienokią ar kitokią įtaką tiems sprendimams. Pastaraisiais metais jos sėkmingai inicijavo naujas aplinkos apsaugos sutartis, žymiai sustiprino moterų teises ir laimėjo svarbių nusiginklavimo apribojimų. NVO taip pat pagerino vaikų, neįgaliųjų ir vietinių gyventojų padėtį, gyvenimo sąlygas ir sustiprino jų teises. Šią sėkmę paskatino didėjanti globalizacija ir paprastų piliečių spaudimas reguliuoti ir kontroliuoti vietoj valstybių. Globalizacija įgalino organizacijas susijungti į tinklus, greitai ir efektyviai spręsti kylančius klausimus. Didelė dalis paskutiniųjų pergalių įvairiose srityse NVO leido pasiekti Interneto naudojimas, kuris įgalino greitai mobilizuoti šalininkus visame pasaulyje. Kad geriau suprasti šį fenomeną kitame skyriuje panagrinėsime didžiausių ir svarbiausių tarptautinių NVO veiklą ir jų struktūrą.

1.5. Svarbiausių tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veiklos principai

Pirmiausia pažiūrėkime į dviejų seniausių tarptautinių NVO veiklą ir struktūrą, kuri yra susiformavusi iki šių dienų.

---

⁵ Edmund Heery, Mike Noon. Non-governmental organization. A Dictionary of Human Resource Management. Oxford University Press, 2008. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t162.e1735>>

⁶ GUDELIS, Dangis. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://dgudel.home.mruni.lt/wp-content/uploads/2008/05/nevyriausybiniu-organizaciju.ppt>>

Pirmoji tarptautinė NVO – pasaulinis „YMCA“⁷ alijansas buvo sukurtas jau 1855 metais. Dabar tai visame pasaulyje veikiantis krikščioniškas, savanoriškas judėjimas, pabrėžiantis vyrų ir moterų lygias teises bei ypatingą dėmesį skiriant jaunimo įtaukimui į veiklą. „YMCA“ dirba žmonių socialiniam teisingumui palaikyti, nepaisant kokios jie religijos, lyties ar kultūros. Pasaulinis „YMCA“ alijansas susideda iš 124 nacionalinių „YMCA“ judėjimų. Nacionalinių judėjimų atstovai renkasi į Pasaulinę Tarybą ir atlieka pasaulinio „YMCA“ judėjimo sprendimų priėmimo funkciją. Nacionaliniai judėjimai susideda iš vietos lygmens judėjimų ir tokiu pat principu vietos judėjimų atstovai veikia nacionalinį „YMCA“ judėjimą. Pasaulinė taryba renkasi kartą per keturis metus, o tarp susitikimų bendrauja pasitelkdamos įvairias komunikacijos priemonės.

„Raudonasis kryžius“⁸ yra nepriklausoma, neutrali organizacija, užtikrinanti humanitarinę apsaugą ir pagalbą karo ir ginkluoto smurto aukoms. „Raudonasis kryžius“ yra išsikūrus aštuonesdešimtyje šalių ir turi daugiau nei 12000 darbuotojų.

Šios išskirtos tarptautinės nevyriausybinės organizacijos yra seniausios ir iki šių dienų jų veikla yra labai reikšminga. Tiek paminėtos, tiek ir didelis skaičius kitų tarptautinių organizacijų yra išsidėsčiusios plačioje geografinėje erdvėje. Todėl nuo organizacijos vidaus komunikacijos labai priklauso ir darbo kokybė. Socialinių tinklų palaikymas ir besikeičiančių komunikacijos technologijų naudojimas yra gyvybiškai svarbus, norint greitai ir kokybiškai spręsti iškilančias problemas ir neprarasti savo įtakos pasaulinėje erdvėje.

„Amnesty International“⁹ yra visame pasaulyje veikiantis judėjimas, kuris organizuoja kompanijas tikslu, kad visų žmonių teisės būtų gerbiamos ir saugomos tarptautiniu mastu. Pagrindinė darbo kryptis yra situacijos žmonių teisių pripažinimo gerinimas, organizuojant įvairias kompanijas ir tarptautinio solidarumo siekimas. „Amnesty International“ rėmėjai yra tie žmonės, kurie yra pasipiktinę žmogaus teisių pažeidinėjimu, bet tikintys geresniu pasauliu. Organizacijoje yra 2,2 milijonai narių iš daugiau nei 150 šalių. Šie nariai ir rėmėjai daro įtaką vyriausybėms, politinėms struktūroms, įmonėms ir tarpvyriausybėms grupėms. Žmogaus teisių problema iškeliamos į viešumą mobilizuojant visuotinį spaudimą per masines demonstracijas, tylas protesto demonstracijas ir darant tiesioginį spaudimą vyriausybėms. „Amnesty International“ vykdo kampanijas globaliai ir vietos lygmeniu ten, kur tik gali kažką pakeisti. Daromi atitinkami veiksmai, kad:

- sustabdyti smurtą prieš moteris;
- apginti skurstančiųjų teises ir orumą;
- panaikinti mirties bausmę;

⁷ World Alliance of YMCAs. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ymca.int/index.php?id=109>>

⁸ The International Committee of the Red Cross. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. <<http://www.icrc.org/eng>>

⁹ Amnesty international. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.amnesty.org/>>

- nepritari kankinimui ir kovoti prieš terorą;
- Apginti pabėgėlių ir migrantų teises;
- Reguluoti pasaulinę ginklų prekybą.

„Amnesty International“ veikla priklauso nuo tarptautinio vykdomojo komiteto, generalio sekretoriaus ir tarptautinio sekretoraito vadovų. Tarptautinis vykdomasis komitetas susideda iš 9 žmonių ir yra renkamas tarptautinės tarybos susitikimų, vykstančių kas 2 metus, metu. Tarptautinis vykdomasis komitetas renkasi 4 kartus per metus ir vadovauja „Amnesty International“ judėjimui visame pasaulyje bei skiria generalinį sekretorių, atsakingą už kasdieninę organizacijos veiklą. Generalinis sekretorius vysto ir koordinuoja žmogaus teisių apsaugos strategijas, palaiko išorinius ryšius ir pristato organizaciją vyriausybėms, tarpvyriausybiniams organizacijoms, pasaulinei spaudai ir visuomenei bei priima sprendimus krizinėse situacijose. Generalinis sekretorius vadovauja pasaulinių struktūrų darbui pasinaudojant tarptautiniais susitikimais ir koordinuojant tarptautinio sekretoriato planus. Tarptautinio sekretoriato darbuotojai, savanoriai ir „Amnesty International“ atšakos yra pagrindiniai organizacijos resursai, įgyvendinant organizacijos misiją.

„Human Rights Watch¹⁰“ yra viena iš pasaulyje vadovaujančių nepriklausomų tarptautinių organizacijų, skirtų žmogaus teisių gynimui ir saugojimui. Atkreipdama tarptautinės bendruomenės dėmesį ten, kur žmogaus teisės yra pažeidžiamos, „Human Rights Watch“ suteikia balsą engiamiesiems, o engėjus laiko atsakingais už jų nusikaltimus. Tai pelno nesiekianti, nevyriausybinių organizacija, kurioje dirba 275 darbuotojai įvairiose pasaulio šalyse. „Human Rights Watch“ centrinę ofisą turi Jungtinėse Amerikos Valstijose, o likę 13 ofisų yra 13 skirtingų miestų įvairiose šalyse. Darbuotojai dirba arba viename iš ofisų, arba renka informaciją apie žmonių teisių pažeidimus vietoje ir naudodamiesi naujausiomis technologijomis iškelia „Human Rights Watch“ į pirmaujančius paskleidžiant naujausią informaciją apie žmogaus teisių situaciją visame pasaulyje.

„Greenpeace¹¹“ yra tarptautinė nevyriausybinių aplinkosaugos organizacija, susidedanti iš tarptautinio „Greenpeace“ sekretoriato (Stichting Greenpeace Council) ir 28 nacionalinių ir regioninių ofisų visame pasaulyje, veikiančių daugiau nei 40 šalių. Nacionaliniai / regioniniai ofisai yra savarankiški ieškodami finansinės paramos ir vykdydami bendrai sutartas pasaulinės kampanijos strategijas vietiniame lygyje, kur veikia. Daugumoje nacionalinių ir regioninių ofisų nariai (aktyvistai ir savanoriai) renka direktorių tarybą, kuri skiria atstovą į „Greenpeace“ bendrą metinį susitikimą. Tarptautinės tarybos nariai renkami trejiems metams iš nacionalinių / regioninių ofisų atstovų bendro metinio susitikimo metu. Tarybos nariai kasmet atsiskaito „Greenpeace“ bendrame metiniame susitikime.

¹⁰ Human Rights Watch. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.hrw.org/>>

¹¹ Greenpeace. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.greenpeace.org/international/>>

„Friend of the Earth International¹²“ yra didžiausia tarptautinė nevyriausybinė aplinkosaugos organizacija, susidedanti iš žmonių tinklo. Ji jungia 77 skirtingas nacionalinius narių ir apie 5000 vietos aktyvistų grupių. Susidedanti iš daugiau nei 2 milijonų narių ir rėmėjų visame pasaulyje, „Friend of the Earth“ organizuoja kampanijas dėl svarbiausių aplinkosaugos ir socialinių problemų. Organizacija meta iššūkį dabartiniam ekonomikos modeliui ir globalizacijai ir skatina sprendimus, kurie padėtų kurti aplinkai draugišką vystymąsi ir socialiai teisingą visuomenę. Organizacijos struktūra yra decentralizuota ir demokratiška, leidžianti visoms narių grupėms dalyvauti sprendimų priėmimo. Taip pat visose kampanijose ir struktūrose siekiama lyčių lygybė. Tarptautinė organizacija gauna informaciją ir yra stiprinama per darbą su bendruomenėmis. „Friend of the Earth International“ yra decentralizuota ir susideda iš savarankiškų organizacijų. Kas du metus vyksta bendri susitikimai, kur nusprendžiama bendra politika ir veiklų kryptys, o visi nariai turi lygias teises. Kas du metus vykstantis bendras susitikimas išrenka vykdomąjį komitetą, kuris susitinka 4 kartus per metus. Vykdomasis komitetas prižiūri tarptautinio sekretoriato, įsikūrusio Amsterdame, darbą. „Friend of the Earth International“ yra aktyvus įvairių tinklų narys ir turi konsultanto statusą įvairiose Jungtinių Tautų struktūrose.

„Service Civil International¹³“ yra tarptautinė nevyriausybinė taikos organizacija. Organizacijos vizija yra taika, socialinis teisingumas ir tolygus vystymasis, kurios siekiama organizuojant įvairias praktinio pobūdžio kampanijas, dažniausiai tarptautines savanoriško darbo stovyklas. „Service Civil International“ turi 43 atšakas ir nuolat augantį partnerių organizacijų skaičių penkiuose kontinentuose. Organizacijos nariai, kurie yra aktyvūs savanoriai, dalyvauja veiklos strategijos sudarime ir sprendimų priėmimo.

1.6. Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų bendri bruožai

Susisteminius ankstesniame skyriuje aptartų tarptautinių NVO veiklą ir struktūrą, galima teigti, kad didžiausių ir svarbiausių tarptautinių organizacijų veiklos kryptys yra:

- kampanijų organizavimas;
- visuomenės informavimas;
- įtakos vyriausybėms bei tarpvyriausybiniams organizacijoms darymas.

Daugumos tarptautinių NVO struktūra remiasi šiais principais:

- tarptautinės NVO susideda iš nacionalinių atšakų, į kurias įeina vietinės grupės / organizacijos, taip užtikrinant vietinės bendruomenės dalyvavimą tarptautinėje NVO;
- aktyvus savanorių dalyvavimas organizacijos veikloje;

¹² Friends of the Earth International. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.foei.org>>

¹³ Service Civil International. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.sciint.org>>

- organizuojami bendri narių susitikimai, kurių metu tvirtinama organizacijos strategija;
- demokratiškumas, t.y. visų organizacijos narių dalyvavimas sprendimų priėmime;
- finansinis nepriklausomumas.

Išanalizavus aukščiau pristatytų tarptautinių NVO internetines svetaines, galima teigti, kad šiuolaikinės komuniakcijos technologijos yra labai svarbus aspektas tarptautinių NVO veikloje. Naujausios technologijos įgalina ne tik sužinoti išsamią informaciją apie tarptautinę organizaciją, kiekvieną jos atšaką bet kurioje pasaulio dalyje, parašyti elektroninį laišką su užklausa, aktyviai dalyvauti diskusijų forume, bet ir tapti organizacijos nariu, prisidėti prie veiklos bei paremti organizaciją finansiškai – visa tai galima padaryti fiziškai nesusitinkant organizacijos atstovų.

Tačiau ypatingai svarbus organizacijos veiklos aspektas yra pasiekimas tų organizacijos narių bei visuomenės dalies, kurie nesinaudoja, arba naudojami ribotai, komunikacijos technologijomis. Organizacijos narių, kurie nėra aktyvūs komunikacijos technologijų naudotojai, dalis yra labai didelė. Šie asmenys taip pat dažnai yra aktyvūs vietos lygmenyje ir veikia vietinėje bendruomenėje, tačiau juos ne visada pasiekia informacija apie bendrą tarptautinės NVO strategiją. Pavyzdžiui, tarptautinės NVO „Friends of the Earth International“ atšaka Lietuvoje yra „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, o viena iš vietos organizacijų yra draugija „Saulutė“. Tačiau „Saulutės“ ne visi nariai žino, kad priklauso tarptautinei NVO „Friends of the Earth International“, tiap pat nežino šios tarptautinės organizacijos strategijos bei struktūros, nekalbant apie glaimybę dalyvauti sprendimų priėmime. Šį aspektą jau galima vertinti kaip neigiamą reiškinį tarptautinių NVO veikloje. Sparčiai plečiantis tarptautinėms NVO, dalis narių lieka už informacijos pasiekiamumo ribos. Norint suprasti šią problemą, reikėtų išsamiau paanalizuoti vieną pasirinktą tarptautinę NVO ir joje vykstančius procesus bei kompiuteriu palaikomus socialinius tinklus. Pirmiausia panagrinėkime kompiuteriu palaikomų socialinių tinklų svarbą tarptautinių nevyriausybinių organizacijų veikloje.

2. KOMPIUTERIU PALAIKOMŲ SOCIALINIŲ TINKLŲ SVARBA TARPTAUTINIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOJE

Tarptautinių NVO gausėjimą labai palengvina kompiuteriu paremtos komunikacijos priemonės, jų plitimas ir visuotinis naudojimas. Nevyriausybinių organizacijų socialinių tinklų specifika, padedant kompiuteriu paremtos komunikacijos priemonėms, leidžia tarptautinėms NVO vis efektyviau bendrauti, jungtis į dideles struktūras ir būti lanksčiomis. Taip jos gali greitai reaguoti į pasikeitimus ir daryti vis didesnę įtaką. Tačiau verta neužmiršti, kad kompiuteriu palaikomos komunikacijos priemonių naudojimas vis dar vyksta chaotiškai, nėra nusistovėjęs ir organizacijos dar neturi tokios komunikacijos tradicijų. Verta panagrinėti įvairius kompiuteriu paremtos komunikacijos aspektus.

2.1. Kompiuteriu paremtos komunikacijos sąvoka

Panagrinėkime kompiuteriu paremtos komunikacijos sąvoką. Kompiuteriu paremta komunikacija – *tai technologijos naudojamos komunikacijai, kur kompiuteris yra vienas iš svarbiausių komponentų. Kompiuteriu paremta komunikacija (toliau tekste - KPK) apima naujienų grupes, pokalbių kanalus, elektroninius laiškus ir kompiuterių palaikomas konferencijas* (Darrel Ince¹⁴, 2001).

Panagrinėkime kiekvieną iš KPK technologiją. Svarbu išsiaiškinti kas slepiasi po kiekvienu komponentu, kad šiomis sąvokomis būtų galima lengviau operuoti.

Naujienų grupė - *Tam tikros tematikos diskusijų vieta internete. Naujienų grupę sudaro sugrupuoti pagal gijas naujienų grupės laišukai, paskirstyti naujienų tinklo (pvz., Usenet) serveriuose. Kiekviena naujienų grupė paprastai turi hierarchinį pavadinimą, atspindintį diskusijų temą, pavyzdžiui, hipotetinė grupė „mokslas.medicina.kardiologija“ būtų skirta diskusijoms medicinos mokslo šakos – kardiologijos – tematikai. Kiekvienas užsiprenumeravęs naujienų grupę, gali skaityti jos laiškus, atsakyti į esamus laiškus arba rašyti naujus. Laišką, išsiųstą į naujienų grupę, gali perskaityti kiekvienas grupės prenumeratorius. Darbui su naujienų grupėmis reikia*

---

¹⁴ INCE, Darrel. Computer-mediated communication. A Dictionary of the Internet. Oxford University Press, 2001. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t12.e665>

turėti naujienų skaitymo programą (prie daugelio naujienų grupių galima prisijungti su naršykle). Naujienų grupė gali būti prižiūrima (Dagienė, Grigas, Jevsikova¹⁵, 2005).

Pokalbių kanalas - *Virtuali pokalbių internetu vieta, skirta pokalbiams tam tikra tema. Asmuo, prisijungęs prie pokalbių serverio, gali prisijungti prie esamo pokalbių kanalo arba sukurti naują. Kanalų skaičius serveryje ir pokalbio dalyvių skaičius gali būti įvairūs. Kanalą turi sudaryti bent vienas dalyvis. Kai kanale nelieka nė vieno dalyvio, kanalas pašalinamas. Kanalo pokalbių temą gali nusakyti jo pavadinimas. Pokalbio dalyviai kanale identifikuojami jų pasirinktais vardais (slapyvardžiais). Atsižvelgiant į pokalbių tinklą, slapyvardžiai gali būti registruojami nuolatiniam vartojimui arba galioti tik vieną seansą. Pokalbių kanalai gali būti prieinami iš visų to paties pokalbių tinklo serverių (prieš jų vardą rašomas grotelių ženklas #) arba tik iš vietinio serverio (prieš jų vardą rašomas ampersendo ženklas &), viešieji (norint prie jų prisijungti, nereikia slaptažodžio) arba uždarieji (prisijungiama pateikus slaptažodį arba gavus kvietimą) (Dagienė, Grigas, Jevsikova, 2005).*

Elektroninis laiškas - *Elektroniniu paštu siunčiamas pranešimas. Santrumpa el. laiškas. Dažniausiai atlieka įprasto (popierinio) laiško funkcijas, todėl įprasta viską, kas siunčiama elektroniniu paštu (žinutė, ilgas traktatas, atsiliepimas į diskusiją, asmeninis laiškas, tarnybinis laiškas, pažyma, užklausa), vadinti elektroniniu laišku, o kai aišku iš konteksto, trumpiau – laišku (Dagienė, Grigas, Jevsikova, 2005).*

Luders¹⁶ išskiria kelias komunikacijos aplinkas, palaikomas asmeninių komunikacijos priemonių (telefono pokalbių ir trumpųjų žinučių), kompiuteriu paremtos komunikacijos (tiesioginių pranešimų programos, pokalbio tinkle programos ir elektroniniai laišakai) ir komunikacijos formų, tokių kaip tinklaraščiai ir asmeninės interneto svetainės.

Scott ir Timmerman¹⁷ KPK priemones suskirsto į teksto-pagrindo (elektroniniai laišakai, tiesioginių pranešimų programos, pokalbio tinkle programos) ir konferencijų (audio konferencija, video konferencija) įrankius.

Reikia pažymėti, kad dar nėra nusistovėjusios KPK priemonių sąrašas. Skirtingi autoriai, išskiria kitokius KPK priemones. Kai kurie autoriai tiesiog nurodo nebaigtinį sąrašą. Tokį jų elgesį sąlygoja dažnas naujų technologijų atsiradimas ir dar nenusistovėjęs šių technologijų skirstymas tipais. Apibendrinus surinktą medžiagą, galima teigti, jog galimos KPK priemonės yra:

¹⁵ Enciklopedinis kompiuterijos žodynas / Valentina Dagienė, Gintautas Grigas, Tatjana Jevsikova. – Vilnius: TEV, 2005

¹⁶ LUDERS Marika. Conceptualizing personal media. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Oct 2008. [žiūrėta 2009 m. balandžio 8 d.]. vol. 10: p. 5–21. pp. 683 - 702. Prieiga per internetą: <http://online.sagepub.com>

¹⁷ SCOTT, Craig R; TIMMERMAN, C. Erik. Relating Computer, Communication, and Computer-Mediated Communication pprehensions to New Communication Technology Use in the Workplace. *Communication Research*. [interaktyvus]. Dec 2005. [žiūrėta 2009 m. balandžio 8 d.]. vol. 32: pp. 683 – 725. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>

- Naujienų grupės;
- Pokalbių kanalai;
- Elektroniniai laiškai;
- Tiesioginių pranešimų programos;
- Pokalbio tinkle programos;
- Audio ir video konferencijos;
- Diskusijų forumai;
- Tinklaraščiai;
- Interneto svetainės;
- Nuotraukų dalijimosi programos.

Akivaizdu kad vien KPK technologijų pateiktas sąrašas nėra labai trumpas, ir jis nėra baigtinis. Taip pat kiekviena KPK priemonė turi skirtingas versijas ir skirtingas vartotojų sąsajas, kas yra nuolat atnaujinama.

2.2. Kompiuteriu paremtos komunikacijos naudojimas ir svarba

Scott ir Timmerman pateikia nuomonę apie egzistuojančią technofobiją ir kompiuterių baimę. Nors KPK priemonių ir vartotojų skaičius auga, atlikti tyrimai rodo, kad daug naudotojų bijo naujai atsirandančių technologijų – dažniausiai susijusių su kompiuteriu. Iš daugumos darbuotojų, dirbančių administracinį ir kvalifikuotą darbą yra reikalaujama kompetetingai naudoti didėjantį skaičių kompiuteriu paremtų komunikacijos technologijas. Taigi susirūpinimas naujomis technologijomis yra tylus organizacijų darbuotojų reikalas.

Nepaisant darbuotojų baimės, KPK priemonės pasitelkiamos ne tik darbiniais bet ir asmeniniams reikalams. Pasak Luders, skaitmeninių komunikacijos technologijų įgyvendinimas turi svarbių pasekmių socialiniams tinklams. Ištirti komunikacijos technologijų įtaką socialiniams tinklams yra bendras mokslininkų tikslas.

Kompiuteris leidžia vartotojui peržiūrėti, koreguoti ir kurti įvairius išsireiškimus: archyvuoti skirtingų tipų failus, rašyti ir koreguoti tekstus, piešti arba spalvinti ir eksperimentuoti su animacija ir muzika. Svarbi kompiuterio funkcija (kaip personalinio kompiuterio, mobilaus telefono, skaitmeninės kameros arba bet kokios kitos mini-kompiuterio formos) yra sudaryti palankias sąlygas asmeninei saviraiškai. Kai Luders kalba apie asmeninę komunikaciją, tada tokiai

komunikacijai priskiria asmeninius komunikacijos įrankius ir asmeninius išsireiškimus. Asmeninei komunikacijai priskiriami tokie įrankiai kaip mobilieji telefonai, elektroniniai laišakai, Instant messenger, asmeninės internetinės svetainės, asmeniniai blog'ai, tinkle esantys profiliai ir internetinės svetainės, skirtos nuotraukų dalijimuisi. Luders pastebi, kad tos pačios technologijos naudojamos ir asmeninei, ir masinei komunikacijai. Pastebėtina, kad elektroniniai laišakai gali būti naudojami ne tik kaip asmeninė komunikacijos priemonė, bet taip pat gali būti naudojami kaip masinės komunikacijos būdas institucijų informacinių biuletenių siuntimui. Tą patį galima pasakyti apie verslui ir asmeniniam naudojimui skirtus blog'us. Skaitmeninių komunikacijos technologijų vystymasis destabilizavo nusistovėjusį pasiskirstymą tarp asmeninio ir masinio komunikacijos priemonių (Luders, 2008). Ryšium su asmenine komunikacija, skaitmeninės ir tinklo struktūros pakeitė socialinę tarpasmeninės komunikacijos svarbą. Egzistuoja svarbūs skirtumai tarp asmeninės komunikacijos tipų: komunikacijos priemonės, pavyzdžiui trumposios žinutės, Instant messenger ir elektroniniai laišakai, sudaro sąlygas simetriniam bendravimui (kai naudojamos tarpasmeninio ryšio metu), tuo tarpu internetinės svetainės ir blog'ai kartais sąlygoja vienos krypties komunikaciją.

Visos šios priemonės yra plačiai naudojamos, greitai plintančios, ir šiuolaikinėje visuomenėje beveik neatsiejamos kai kurių žmonių bendravimo ir organizacijų darbo priemonės, ypač kai palaikantys ryšį ir kartu dirbantys yra nutolę vieni nuo kitų. KPK pripažinimas sparčiai auga.

Anot Lamerichs ir Molder¹⁸ pastaraisiais metais KPK studijos pamažu pakeitė tyrimo kryptį. Buvo pereita nuo KPK charakteristikų tyrimo prie socialinio konteksto reikšmės. Apie KPK yra vis rečiau kalbama kaip apie antros klasės komunikacijos formą, kur „reikšmingi ryšiai“ visiškai negali būti vystomi, arba pasiekiami tik su dideliais sunkumais (Jones, 1998).

Komunikacijos technologijos leidžia tiesiogiai ir greitai bendrauti žmonėms iš skirtingų kultūrų. Tačiau šių technologijų naudojimą skirtingomis aplinkybėmis, priklausančiomis nuo atstumo ir laiko, gali įtakoti kultūriniai skirtumai. Amant teigia, kad tarpkultūrinę komunikaciją ir KPK reikia tirti pritaikant naują tyrimo kryptį, pabrėžiant tarpkultūrinės komunikacijos praktikas KPK aplinkoje. Literatūroje apie KPK atskleidžiama, kad tinkle veikiantys asmenys yra lankstūs, gali lengvai daryti įvairius pakeitimus. Tuo tarpu literatūroje apie tarpkultūrinę komunikaciją nurodoma, kad kai kurioms kultūroms stabilumas yra esminis dalykas norint sukurti efektyvią komunikaciją. Tad ryšių skirtumai gali sąlygoti tarpkultūrinės sąveikos tinkle problemas. Kai kurių kultūrų žmonėms yra svarbu žinoti asmenį, jog žinotų kaip bendrauti, ar ką kalbėti skirtinguose kontekstuose. Tuo tarpu KPK užuominų tapatybei nustatyti nėra. Todėl trūksta informacijos, kuri yra reikalinga tam tikrų kultūrų žmonėms, kad būtų galima nuspręsti kaip bendrauti atskiroje

---

¹⁸ LAMERICHS, Joyce; MOLDER, Hedwig. Computer-Mediated Communication: From a Cognitive to a Discursive Model. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Dec 2003. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. vol. 5: pp. 451 - 473. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>

situacijoje. Todėl KPK dalyviai iš tų kultūrų gali jaustis nejaukiai ir užsidarę. Todėl tie asmenys gali pasirinkti likti tyliais arba bendrauti kiek galima mažiau. O KPK užsidarę dalyviai gali turėti įtakos kitų dalyvių komunikacijos būdai (Amant¹⁹, 2002). Tad galima teigti, jog KPK dalyvaujant įvairių kultūrų žmonėms, kai kurie asmenys gali tapti neaktyviais komunikacijos dalyviais. Pavyzdžiui, jei pokalbių kanalas skirtas bendrai problemai spręsti, gali būti, kad sprendimų priėmimo nedalyvaus kai kurių kultūrų atstovai.

Cho ir Lee²⁰ teigimu, nors jau yra atkreiptas dėmesys į KPK technologijas palaikančias išsibarsčiusias komandas, tačiau dažnai susiduriama su nepasisekimais bendraujant KPK pagalba. Nesėkmes dažniausiai sąlygoja ne techninės kliūtys, bet socialiniai ir kultūriniai konfliktai. Vienas nuoseklus atradimas KPK tyrime yra tai, kad komunikacijos technologijos gali būti labai efektyvios įveikiant geografinius ir laiko barjerus, tačiau nebūtinai sąlygoja kultūrinių ir socialinių ribų išnykimą (Esoinosa, DeLone, & Lee, 2006; Tan, Wei, Watson, Clapper, & Mclean, 1998). Iki šiol dar yra ganėtinai mažai atlikta empirinių studijų, nagrinėjančių KPK tarpkultūrinį kontekstą. Todėl dar egzistuoja ganėtinai ribotas supratimas kodėl ir kaip KPK tarpkultūrinį bendradarbiavimą veikia socialinis kontekstas.

Kadangi KPK technologijos globaliai išplėtė komunikacijos kanalus, eksponentiškai didėja ir informacinių resursų pasirinkimas, bei didėja komunikacijos ribos. Tokioje situacijoje svarbiausia užduotimi tampa supratimas, kaip asmenys pasirenka iš gausybės informacijos resursų, prieinamų grupės nariams, erdvių ir kultūrų. <...>. Svarbu pastebėti, kad buvo susidariusi nuomonė, jog anonimiškumas, sumažinti socialiniai ir konteksto žinios ir padidinta sąsaja per KPK priemones palengvins formuoti socialinius ryšius, neatsižvelgiant į dalyvių skirtingą socialinę hierarchinę ar organizacinę vietą grupėje. Tada KPK naudotojai gautų naudos iš atokių resursų, įgūdžių ir žinių, pasiekiamų naudojant elektroninius silpnus saitus (Cho and Lee, 2008).

Susipažinus su literatūroje pateikiama informacija apie KPK svarbą ir norint geriau išstudijuoti elektroninių saitų naudojimą, svarbu susižainti su socialiniais tinklais ir jų analizės būdais. Tad kituose skyreliuose panagrinėsime socialinių saitų analizės būdus, kad galėtume iširti KPK svarbą socialiniuose tinkluose.

---

¹⁹ AMANT, Kirk. Rethinking Computer-Mediated Communication according to International and Intercultural Communication Expectations. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Aug 2007. [žiūrėta 2009 m. balandžio 12 d.]. vol. 9: pp. 671 - 696. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>

²⁰ CHO, Hichang; LEE, Jae-Shin. Collaborative Information Seeking in Intercultural Computer-Mediated Communication Groups. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Aug 2007. [žiūrėta 2009 m. balandžio 12 d.]. vol. 9: pp. 555 – 576. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>

2.3. Socialinių tinklų apibrėžimas

Nagrinėjant KPK, neatsiejama yra ir socialinių tinklų sąvoka. Tad pažvelkime kas slepiasi po socialinių tinklų apibrėžimu.

Kompiuterinis tinklas yra aibė mechanizmų, sujungtų daugybe kabelių, o socialinis tinklas yra grupė žmonių (organizacijų ar kitų socialinių vienetų), sujungtų socialiniais ryšiais, tokiais kaip draugystė, bendradarbiavimas ar pasikeitimas informacija. Kai kompiuterinis tinklas sujungia žmones ar organizacija – tai jau yra socialinis tinklas. Galima ginčytis dėl socialinių tinklų studijų naudingumo, tiriant kompiuterio tarpininkavimą bendraujant (Garton, Haythornthwaite, Wellman²¹, 1997).

Kad ištirtume kompiuteriu paremtus socialinius tinklus, kurie apima skirtingas sritis – darbo vietos ir virtualios bendruomenės, panagrinėkime socialinių tinklų svarbą, suprantant bendravimą kompiuteriniais tinklais, KPK ir socialinius procesus.

2.3.1. Socialinių tinklų analizė

Socialinių tinklų analizė koncentruojasi ties žmonių tarpusavio, organizacijų ir valstybių ryšių pavyzdžiais. Socialinių tinklų analizė siekia apibūdinti ryšių tinklus kaip įmanoma išsamiau. Iš tokių tinklų išrenkami gerai matomi šablonai, atsekama informacijos tėkmė (ir kiti resursai) ir atskleidžiama kokią įtaką tokie ryšiai ir tinklai turi žmonėms ir organizacijoms. Šių ryšių šablonų aprašymai yra įdomūs – jie padeda nustatyti kaip įsitraukimas į socialinius tinklus paaiškina tinklo narių elgesį ir požiūrį. T.y., ar periferijose gyvenantys žmonės siunčia daugiau laiškų ir ar jie jaučiasi labiau įsitraukę naudodami kompiuterines technologijas. “Kad nustatytume kaip A, kuris turi ryšių su B ir C, yra veikiamas ryšių tarp B ir C, reikalauja naudoti socialinių tinklų koncepciją”.

Socialiniai tinklai gali palengvinti studijas kaip informacija keliauja tiesioginiais ir netiesioginiais tinklais, kaip žmonės įgyja resursus ir kaip veikia koalicijos ir susiskaldę organai (Garton, Haythornthwaite, Wellman, 1997).

Hlebec, Manfreda ir Vehovar tiria interneto naudotojų grupių socialinius tinklus. Pasak Zwijze-Koning ir De Jong, tinklų analizė yra vienas iš šiuo metu naudojamų metodų, tiriant organizacijų komunikaciją. Nepaisant to, kad yra daug literatūros apie tinklų analizės naudojimą, tiriant informacijos srautus ir ryšius organizacijoje, mažai yra žinoma apie metodologijų stiprias ir silpnas puses.

---

²¹ Laura Garton, Caroline Haythornthwaite, Barry Wellman (1997) “Studying Online Social Networks”. *Journal of Computer-Mediated Communication* 3 (1), 0–0.doi:10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x

Išsamiau aptarsime socialinių tinklų tyrimo modelį, kurį pateikia Garton, Haythornthwaite ir Wellman.

2.3.2. Socialinių tinklų analizės grupės

Socialinių tinklų analitikai tyrinėja atskirų žmonių būdingus požymius, kad susidarytų nuomonę apie egzistuojančius ryšius ir pasikeitimus tarp socialinių dalyvių. Analitikai domisi apsisikeitimais, kurie kuria ir palaiko darbą ir socialinius ryšius. Egzistuoja daug ir įvairių resursų tipų. Jie gali būti materialūs, pavyzdžiui prekės ir paslaugos, arba neapčiuopiami – įtaka ar socialinis palaikymas. Kompiuterių palaikomos komunikacijos kontekste resursais yra tai, kas gali būti perduota kitiems bendraujant, naudojant tekstą, grafiką, animaciją, garsą ar video, pavyzdžiui dalinimasis informacija (naujienomis ar duomenimis), aptariant darbą, suteikiant moralinį palaikymą.

2.3.2.1. Ryšiai socialiniuose tinkluose

Ryšiai yra nusakomi turiniu, kryptimi arba stiprumu. Ryšių turinys yra resursai, kuriais pasikeičiama. Kompiuterių palaikomos komunikacijos kontekste, poros keičiasi skirtingo tipo informacija, pavyzdžiui administracine, personaline, susijusia su darbu ar socialiniais dalykais. KPK ryšiais vadiname duomenų failo ar kompiuterio programos siuntimą, taip pat moralinės pagalbos suteikimą ar susitikimo organizavimą. Augant elektroniniam verslui (užsakymo įvedimo sistemos internetu, elektroninė bankininkystė), informacijos pasikeitimas kompiuterio palaikomomis komunikacijomis, gali sietis su pinigų, prekių ar paslaugų realiame pasaulyje perdavimu.

Ryšiai gali būti tiesioginiai arba netiesioginiai. Pavyzdžiui, vienas žmogus gali suteikti socialinę pagalbą kitam. Čia egzistuoja du ryšiai: pagalbos suteikimas ir pagalbos priėmimas. Dalyviai pakaitomis gali dalintis netiesioginiais draugystės ryšiais, t.y., abu dalyviai palaiko ryšį ir nėra vienos ypatingos krypties. Vis dėlto, kol jie abu dalinasi draugystės ryšiais, tas ryšys gali būti nesubalansuotas: vienas dalyvis gali tvirtinti artimą draugystę, o kitas – silpnesnę, arba gali būti, kad komunikaciją dažniau inicijuoja vienas dalyvis nei kitas. Taigi, kol komunikacija yra dalijamasi, jos išraiška gali būti nesimetriška.

Ryšiai taip pat skiriasi stiprumu. Tas stiprumas gali būti nusakomas keliais būdais. Komunikacijos atžvilgiu, pora gali bendrauti per visą darbo dieną, vieną kartą per dieną, kartą per

savaite ar metus. Jie gali pasikeisti dideliu arba mažu socialiniu turtu: pinigais, daiktais ar paslaugomis. Jie gali pateikti svarbią arba nereikšmingą informaciją. Tokie ryšių aspektai matuoja skirtingus ryšių stiprumo tipus. Ryšių tipai, svarbūs kompiuterio palaikomos komunikacijos tyrimui, apima apsikeitimą kompleksine ir skirtinga informacija; moralinį palaikymą, neapibrėžtą ar neaiškia komunikacija, ir idėjų generavimo komunikaciją, sutarimo pasiekimą, darbo palaikymą, socialinių ryšių skatinimą ar virtualios bendruomenės palaikymą.

2.3.2.2. Saitai socialiniuose tinkluose

Saitai sujungia dalyvių porą vienu ar daugiau ryšių. Poros gali būti palaikomos saito pagrindu tik vienu ryšiu, t.y., kaip vienos organizacijos nariai, arba gali palaikyti daugkartinius saitus, daugelio ryšių pagrindu, tokių kaip dalijimosi informacija, finansinės pagalbos suteikimu ir dalyvavimas konferencijose kartu. Tokiu būdu taip pat keičiasi saitų turinys, kryptis ir stiprumas. Saitai gali būti stiprūs arba silpni, o kas yra silpnas ar stiprus saitas, gali kisti priklausomai nuo skirtingo konteksto. Silpnis saitais apibrėžiami tie, kurie yra nedažnai palaikomi, sąryšis nėra artimas, pavyzdžiui kolegos, kurie neturi bendrų užduočių ar draugystės ryšių. Stiprūs saitai apima derinį artimų, savęs atskleidimo, abipusio rūpinimosi, dažnų kontaktų santykius – tokius, kokie egzistuoja tarp artimų draugų ar kolegų.

Ir stiprūs ir silpni saitai užima svarbų vaidmenį resursų apsikeitimo tinkluose. Poros, kurios palaiko stiprius saitus, greičiausiai dalinsis ir turimais resursais. Tačiau jų turimų resursų dalinimasis gali būti apribotas tinklų, kuriems jie priklauso. Labiau tikėtina, kad silpniau susaistyti žmonės mažiau dalinasi resursais, tačiau tai nebūtinai tiesa. Tokie asmenys suteikia priėjimą prie skirtingų resursų tipų, kadangi kiekvienas veikia skirtinguose socialiniuose tinkluose, tad vadinasi turi priėjimą ir prie skirtingų resursų. Tai vadinama silpnų saitų stiprybe.

Silpnų saitų stiprybė buvo išnagrinėta tyrime, kuris siūlė kompiuterių palaikomai komunikacijai sumažinti socialinį perteklių, susijusį su kontaktavimu su žmonėmis, kurie nėra gerai žinomi kaip žinučių sintėjai, t.y. žmonės, su kuriais jie yra silpnai elektroniškai susieti. Tačiau elektroniniai saitai, suderinti su organizaciniais saitais yra pakankami, kad būtų leista informacijos tekėjimui tarp žmonių, kurie niekada nebuvo susitikę akis į akį. Sąsaja tarp niekad nesusitikusių žmonių yra nagrinėjama KPK literatūroje. Tokios sąsajos pavyzdžiai yra aprašyti didelių tarptautinių organizacijų bei išsibarsčiusių profesinių bendruomenių studijose.

2.3.2.3. Sudėtingumas socialiniuose tinkluose

Kuo daugiau ryšių yra saite, tuo sudėtingesnis yra saitas. Socialinė tinklų analizė nustatė, kad sudėtingi saita yra artimesni, savanoriški, palaikantys ir tvirti. Kai kurie analitikai baiminasi, kad elektroniniai laišakai, internetas ir kitos KPK priemonės negali palaikyti plačių, sudėtingų ryšių. Iki šiol yra mažai ištirta, kaip tik internetinė komunikacija laikui bėgant gali peraugti į sudėtingus saitus.

2.3.3. Socialinių tinklų struktūra

Ryšių ir saitų struktūra yra gaunama iš socialinių abiejų dalyvių ypatybių: pavyzdžiui, kokie saita yra tarp skirtingų arba tos pačios lyties atstovų, tarp vadovo ir pavaldinio ar tos pačios socialinės padėties žmonių. KPK yra linkusi parodyti dalyvių socialinius požymius, susikoncentruojant ties žinučių turiniu, o ne ties siuntėjo ir priėmėjo požymiais.

KPK organizacijoje gali padėti peržengti susidariusias hierarchijos ar kitokių statusų barjerus ir padidinti erdvės ar organizaciniu požiūriu periferinių žmonių įsitraukimą į socialinius tinklus.

Socialinius tinklus galima analizuoti dviem būdais: egocentrinu ir viso tinklo. Taip pat svarbu susipažinti su tinklo charakteristikomis. Tad panagrinėkime galimus tinklo analizės būdus ir jų charakteristikas.

2.3.4. Du požiūriai: egocentrinis ir viso tinklo

Ryšių ir saitų aibė parodo socialinius tinklus. Išnagrinėję ryšių ir saitų šablonus, analitikai gali apibūdinti socialinius tinklus. Tradiciškai analitikai nagrinėja socialinius tinklus dviem būdais. Vienas tyrimo būdas nagrinėja ryšius vieno centrinio žmogaus atžvilgiu. Toks egocentrinis tinklų tyrimas suteikia jų tinklams Ptolemėjo vaizdą iš vieno centrinio asmens perspektyvos. Tinklo nariai yra apibrėžiami pagal jų ryšius su centriniu asmeniu. Analitikai gali susidaryti tinklo paveikslą suskaičiavę ryšių skaičių, jų įvairovę ir sąsają tarp kitų tinkle veikiančių individų. Egocentrinis tyrimo būdas yra ypač naudingas kai didelis žmonių skaičius, arba kai sunku apibrėžti ribas tarp skirtingų tinklo dalyvių.

Kitas, daugiau Koperniko nagrinėjimo būdas, tyrinėja visą tinklą, remiantis specifiniais žmones ribojančiais kriterijais. Taip gali būti apibūdinama organizacija, departamentas, klubas ar kita grupė. Toks tyrimas apima ir esamus ir neegzistuojančius ryšius tarp grupės narių. Visas tinklas apibūdina saitus, kuriuos visi grupės nariai palaiko su kitais. Idealiu atveju toks tyrimas reikalauja apklausti visus grupės narius, kokius ryšius jie palaiko su kitais žmonėmis toje pačioje aplinkoje. Kokia apimtis elektroninių laiškų ir video komunikacijos vyksta nagrinėjamoje darbo grupėje.

Egocentrinis ir viso tinklo tyrimo požiūriai KPK tyrime suteikia du būdus nagrinėti komunikacijos sąsajas tarp žmonių. Egocentrinis tyrimo būdas gali parodyti individų sąryšio sritį ir plotį ir identifikuoti turinčius priėjimą prie įvairių informacijos resursų. Viso tinklo analizė gali nurodyti tuos tinklo narius, kurie yra mažiau įsijungę į kompiuterių palaikomą komunikaciją ir tuos, kurie yra centrinės figūros tinkle bei veikiančius kaip tiltai tarp skirtingų grupių. Tokios rolės ir pozicijos labiau pasimato per tinklo duomenų analizę nei prieš išankstinę kategorizaciją.

Tokia socialinio tinklo analizė gali būti labai naudinga organizacijoje, kur labai svarbu, kad kiekvienas organizacijos narys gautų reikiamą informaciją. Tokia analizė gali parodyti žmones, kurie neprieina prie KPK ir nuo to nukenčia jų darbo kokybę.

2.3.5. Tinklo charakteristikos

Sritis (Range): Socialiniai tinklai gali skirtis savo sritimi, t.y., jų dydis ir įvairiarūšiškumas. Dideli socialiniai tinklai yra įvairiarūšiai tinklo narių socialinėmis charakteristikomis. Maži, vienerūšiai tinklai yra tradicinių darbo grupių charakteristika. Jie yra palankūs egzistuojančių resursų saugojimui. Dideli įvairiarūšiai tinklai tinka naujos informacijos gavimui.

Centriškumas: KPK kontekste gali būti svarbu išsiaiškinti, kas užima centrinę padėtį, o kas yra izoliuotas palaikomame tinkle. Taigi, organizacijos vadybininkas, kuris nenaudoja elektroninio pašto tampa izoliuotas elektroninio pašto tinkle, tuo pat metu išlaikydamas centrinę padėtį organizaciniame tinkle. Informacijos pasikeitimas elektroniniu paštu nepasieks vadybininko, tuo tarpu tiesioginis informacijos pasikeitimas vykdomuosiuose susitikimuose nepasieks žemesnio lygio darbuotojų. Tokioje situacijoje turėtų būti kitas žmogus, pernešantis informaciją iš vieno tinklo į kitą. Socialinių tinklų analizė yra išvysčiusi centriškumo matavimą, kuris gali būti panaudotas nustatant tinklo narius, kurie turi didesnę ryšį su kitais, ar tuos narius, kurių pasitraukimas sužlugdytų tinklą.

Šios tinklo charakteristikos bus naudojamos tiriant pasirinktos tarptautinės organizacijos socialinį tinklą.

3. SERVICE CIVIL INTERNATIONAL ORGANIZACIJOS KOMPIUTERIU PAREMTŲ SOCIALINIŲ TINKLŲ TYRIMAS

Šiame skyriuje aptarsime Service Civil International²² (toliau tekste – SCI) tikslus, struktūrą ir misiją. SCI yra viena iš didesnių tarptautinių NVO, kuri buvo aptarta pirmame skyriuje. Dėl organizacijos ypatingos struktūros, SCI buvo pasirinkta išsamesniam tyrimui. Pirmiausia aptarsime organizacijos specifiką, o geriau susipažinę su bendra organizacijos veikla, pritaikysime antrame skyriuje aptartą socialinių tinklų tyrimo metodiką ir įvairias pjūviais nagrinėsime SCI egzistuojančius socialinius tinklus.

3.1. Tarptautinės nevyriausybinės organizacijos Service Civil International analizė

Service Civil International yra taikos organizacija, kuri koordinuoja trumpalaikius ir ilgalaikius tarptautinius savanoriškos veiklos projektus, kuriuose gali dalyvauti skirtingo amžiaus, kultūrų, religijų ir ekonominės padėties žmonės. SCI darbas yra pagrįstas tikėjimu, kad visi žmonės gali gyventi ir bendradarbiauti kartu, o konfliktus spręsti be smurto ir su savitarpio supratimu ir pagarba. Tarptautinio savanoriško darbo metu SCI siekia suteikti žmonėms galimybę patirti gyvenimą kartu su skirtingų kultūrų žmonėmis, kartu dirbant naudingą darbą vietos bendruomenei. SCI siekis yra suburti žmones bendram darbui, o dirbdami jie patys labai gerai supranta vieni kitų kultūras, darbo metodus ir suartina skirtingų tautų atstovus, kad veda prie taikos išsaugojimo. Organizuojami projektai yra praktinio pobūdžio ir remiasi filosofija „Veiksmas, o ne žodžiai“. Savanoriai realiai gali padaryti mažus ir naudingus pakeitimus kitos šalies vietos bendruomenei. Į projektus taip pat įtraukiamas mokymosi elementas, kad savanoriai galėtų įgyti specifinių žinių ir gilesnį supratimą apie dirbamą darbą ir gyvenamąją vietą. Gyvenimas ir darbas su skirtingos kilmės žmonėmis padeda savanoriams sulaužyti prietarus ir stereotipus ir leidžia patirti pasaulį su savitarpio pagarba ir supratimu. Tokiu būdu savanoriavimas yra parodomas kaip galimybė taikaus ir bendradarbiaujančio pasaulio.

---

²² Service Civil International, išnaša 13.

3.1.1. Service Civil International vizija, misija ir vertybės

SCI vizija yra taikus pasaulis, socialinis teisingumas ir tolygus vystymasis, kur žmonės gyvena kartu, egzistuoja tarpusavio pagarba, o konfliktams spręsti nėra naudojama jokia smurto forma.

SCI misija yra pasitelkiant savanoriavimą ir tarptautinius savanoriškus projektus, skatinti taiką ir tarpkultūrinį supratimą.

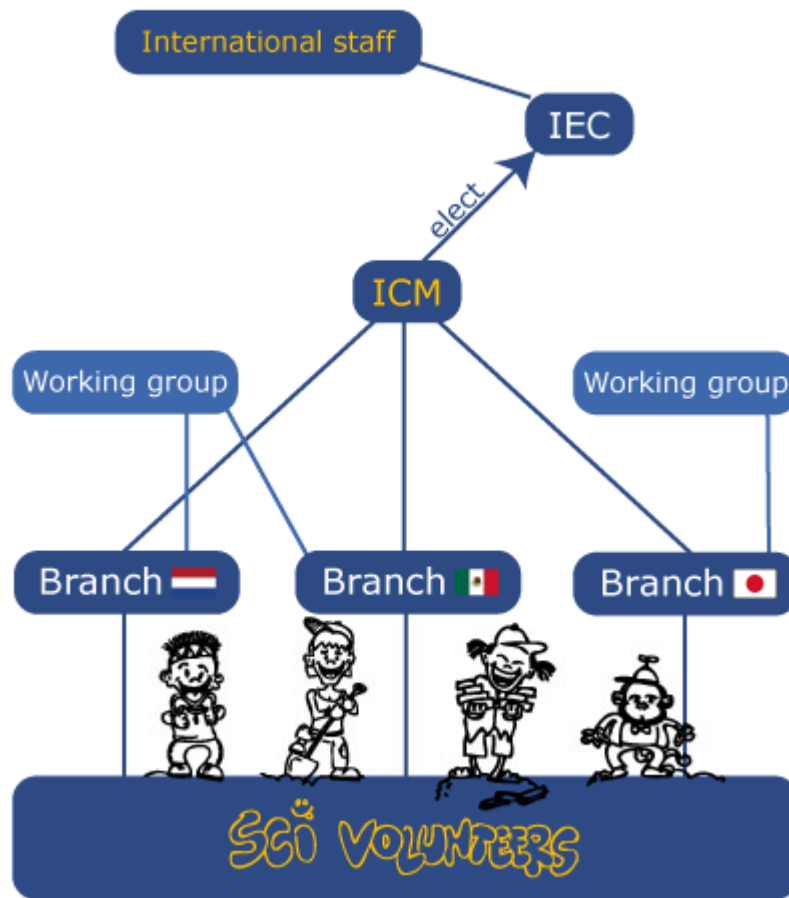
SCI darbo pagrindas yra keletas vertybių, kurios šios organizacijos veiklai suteikia tam tikrą atspalvį. Šios vertybės yra: savanoriavimas, nesmurtas, žmogaus teisės, solidarumas, pagarba aplinkos apsaugai, bendradarbiavimas.

3.1.2. Service Civil International struktūra

SCI turi 43 atšakas ir grupes visame pasaulyje, ir nuolatos augantį partnerių organizacijų skaičių. Tinklas apima 5 kontinentus, tačiau daugiausia veikai Europoje ir Azijoje. Tad savanoriai turi galimybę dalyvauti labai įvairiuose projektuose visame pasaulyje.

Pirmoje schemoje pateikta SCI struktūra.

1 schema. SCI struktūra

Nors iš pirmo žvilgsnio ši struktūra gali atrodyti sudėtinga, tačiau SCI tarptautinė struktūra yra ganėtinai paprasta suprasti. Išsamiau panagrinėkime pagrindinius pasaulinės demokratinės organizacijos elementus.

Savaniai yra visų SCI veiklų šerdis. Tai reiškia ne tik, kad visos veiklos yra organizuojamos savanoriams, bet savaniai patys ir organizuoja. Yra neįtikėtina, kad tokia didelė organizacija kaip SCI laikosi beveik tik dėl savanorių. Daug atšakų turi ir apmokamų darbuotojų, tačiau savaniai įgyvendina daugumą veiklų ir nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Savanoriškas darbas SCI tinkle yra vertybė savaime. Savanoriavimas reiškia iniciatyvą visuomenės naudai nesiekiant materialinės naudos. Tai yra galingas ginklas asmeninėms ir socialinėms transformacijoms. Asmuo gauna pasitikėjimo savimi ir įgūdžius, tuo pat metu prisidėdamas prie pozityvių pasikeitimų visuomenėje. Kiekvienas savanoris yra skirtingas, o ši įvairovė leidžia SCI būti dinamiškai ir kūrybingai organizacijai.

SCI turi savo atšakas ir partnerius Europoje, Azijoje, Afrikoje, Pietų ir Šiaurės Amerikoje ir Australijoje. Atšakos ir partneriai dažniausiai sudaro darbo grupes, vietines grupes ir nacionalinius komitetus. Atšakos yra tikrosios SCI narės ir turi balsavimo teisę Tarptautinio

komiteto susitikime. Net priklausydamos tai pačiai organizacijai ir dalindamosi tom pačiom vertybėm ir idėjomis, atšakos dirba nepriklausomai savo šalyse, kad keistųsi savanoriais ir koordinuotų projektus. Savarankiškumas užtikrina, kad SCI veiklos visada būtų susijusios su vietos bendruomene. Kad SCI gerai veiktų, būtina efektyvi komunikacija tarp skirtingų atšakų. Komunikacija vyksta tarptautiniuose susitikimuose ir mokymuose, naudojant elektroninį paštą ir kitokias komunikacijos priemones. Be organizacijų narių – atšakų, SCI dar turi daug partnerių. Partneriai yra nepriklausomi, tačiau turi tuos pačius siekius ir taip pat organizuoja tarptautines darbo stovyklas. Su partnerėmis organizacijomis yra bendradarbiaujama panašiai kaip ir su atšakomis. Pradedant savanorių pasikeitimu ir dirbant didelės apimties projektuose kartu. Partnerės organizacijos dažnai priklauso ir kitam taikos ar savanoriškos veiklos tinklui.

Egzistuoja kelios tarptautinės darbo grupės. Jos susideda iš SCI atšakų, grupių ir partnerių organizacijų. Darbo grupės aktyviai veikia arba vienoje temoje arba specialiame regione. Tarptautinės darbo grupės kiekvienais metais yra pripažįstamos ICM, kur patvirtinamas jų biudžetas ir veiklos planas. Darbo grupės yra svarbios SCI, kadangi jos suburia žmones kartu planuoti ir plėtoti struktūrizuotus veiklos planus. Darbo grupės yra specialistės savo srityje ir atlieka kelias užduotis. Pavyzdžiui, bendrauja su naujais potencialiais partneriais, organizuoja seminarus, peržiūri atšakų veiklą, daro sprendimus metiniuose susitikimuose ir pristato SCI organizaciją skirtinguose regionuose ar veiklos srityse. Šiuo metu veikiančios darbo grupės: Latin America working group, Africa Working Group, Mediterranean Working Group, South Eastern Europe Working Group, Asia International Working Group, Refugee Working Group, Environment and Development Working Group, Youth and Unemployment Working Group ir Long-Term Exchange Working Group.

SCI metinė asamblėja vadinama Tarptautinio komiteto susitikimu (International Committee Meeting - ICM), kuris vyksta kiekvienais metais Europoje arba Azijoje. Kiekviena atšaka turi balsavimo teisę, taip pat dalyvauja SCI grupių ir darbo grupių atstovai. ICM yra pagrindinė sprendimų priėmimo vieta ir vieta, kur apibrėžiama visuotinė organizacijos politika. ICM tvirtina biudžetą, veiklos planą, pripažįsta darbo grupes, priima naujas atšakas ir išrenka Tarptautinį vykdomąjį komitetą.

Tarptautinis vykdomasis komitetas (The International Executive Committee) koordinuoja visą organizacijos veiklą ir priima sprendimus tarp dviejų Tarptautinio komiteto susitikimų. Pagrindinė IEC užduotis yra užtikrinti, kad sprendimai padaryti ICM metu būtų įgyvendinti. IEC narius išrenka Tarptautinio komiteto susitikimas dviems metams. Jis susideda iš prezidento, prezidento pavaduotojo, išdininko ir iki penkių kitų narių. SCI tarptautinis koordinatorius pagal pareigas yra narys, bet neturi balsavimo teisės.

Tarptautinio personalo sudėtis keičiasi priklausomai nuo organizacijos poreikių ir resursų. Į ją įeina tarptautinis koordinatorius, kuris yra IEC narys ir koordinuoja kito personalo darbą, finansininkas ir ilgalaikiai savanoriai, kurie dirba Tarptautinio sekretoriato ofise, arba žmonės įdarbinti specialiam projektui.

Azijos atšakos ir partneriai turi bent vieną bendrą susitikimą per metus. Tas susitikimas vadinamas Azijos platformos susitikimu (Asian Platform Meeting – APM). Susitikimo metu planuojama būsima veikla, organizacijos mokosi vienos iš kitų ir stiprina bendradarbiavimą.

Europos techninis susitikimas (Technical European Meeting – TEM) yra organizuojamas pavasarį prieš vasaros projektų pradžią. Pradinis tikslas šio susitikimo buvo pasikeisti stovyklų programomis ir nuspręsti kokios bus praktinės procedūros ateinančio vasaros sezono projektų metu. Šis rezultatas yra paliktas susitikimo darbotvarkėje, tačiau jis nebėra toks svarbus, kadangi projektų aprašymai gali būti pasidalinti elektroniniu būdu, pagelbėjant elektroninei komunikacijai. Dabar šis susitikimas organizuojamas, kad aptarti techninius organizacinius dalykus apsikeitimo projektų metu ir tai taip pat yra vieta, kur organizacijų aktyvistai ir žmonės dirbantys ofise gali susitikti. Vien elektroninės komunikacijos nepakanka ir socialiniai tinklai geriau funkcionuoja kai žmonės yra vienas kitą sutikę tiesiogiai.

Išnagrinėjome SCI struktūrą. Tai sudėtinga struktūra, o komunikacija vyksta įvairiais būdais. SCI yra išsidėsčiusi visame pasaulyje, tad be metinių susitikimų komunikacijai pasitelkiamos elektroninės priemonės. Pažiūrėjus į SCI struktūrą yra akivaizdu, kad globalizacija jos darbo metodams padarė didelę įtaką. Kompiuteriai ir jų tinklai vis dažniau pakeičia anksčiau vykusį bendravimą telefonu ir elektroniniu paštu. Tai globalizacijos reiškinys, kuris vis atkakliau skverbiasi į kiekvieną mūsų gyvenimo sritį.

SCI yra ypatinga savo struktūra, kur ryšys tarp Tarptautinio sekretoriato, SCI atšakų, partnerių, savanorių, visuomenės ir finansuotojų yra pagrindinis organizacijos gyvavimo elementas.

3.2. Informacijos srautų socialiniais tinklais analizė

3.2.1. Tyrimo metodologija

Šiame darbe nagrinėjama problematika – informacijos neprieinamumas bei didėjanti kai kurių subjektų informacinė izoliacija, palyginti su informaciją greitai gaunančiu subjektu. Tokios izoliacijos didėjimas yra naujai išskylanti ir vis dažniau pastebima problema.

Jeigu nagrinėtume bendrą visuomenės problemą – informacijos prieinamumą, reikėtų išskirti, kad kompiuterių ir interneto vartotojai turi aukštesnes nei vidutinės asmenines pajamas bei

aukštą išsimokslinimą. Šis skirtumas tarp vartotojų ir nevartotojų dar ryškesnis besivystančiuose regionuose. O kai kuriose vietovėse infrastruktūros nebuvimas neleidžia internetu naudotis net tiems, kurie turi norą bei priemonės.

Galima išskirti keletą informacinių technologijų vartojimą apribojančių barjerų. Pirma, labai svarbus yra paties asmens noras naudotis IT. Antra, tam reikalinga gana moderni telekomunikacijų infrastruktūra. Trečia, svarbi politinė piliečių laisvė. Be to, didelę įtaką daro ekonominiai bei išsilavinimo barjerai. Tai, kad didelė pasaulio populiacijos dalis išlieka atskirta nuo interneto, dažniausiai lemia išsilavinimo bei technologijų prieinamumo trūkumas, taip pat didelę įtaką daro faktas, kad personaliniai kompiuteriai, telefonų skambučiai, prisijungimas prie interneto paslaugų tiekėjų vis dar kainuoja palyginus brangiai. Panašu, kad ateityje šie žmonės, kurie šiuo metu nesinaudoja internetu, gali tapti dar labiau atskirti, kadangi švietimas, naujos technologijos bei politinis procesas vis labiau bus prieinami tiems, kurie naudojami tinklo teikiamais privalumais. Tokiu būdu didelės žmonių grupės liks už "skaitmeninio pasaulio" ribų. Dabartiniu metu šis pasaulis skirtas tiems, kurie turi aukštesnį išsimokslinimą ar universitetinį laipsnį, intelektualinį darbą atliekantiems asmenims bei ne pačias žemiausias pajamas turintiems žmonėms.

Vienas svarbiausių uždavinių atviros informacijos visuomenės plėtime - visų rūšių diskriminacijos panaikinimas, vienodų galimybių visuomenės nariams gauti ir naudoti informaciją užtikrinimas. Šiuo metu ne visi žmonės turi galimybę naudotis kompiuteriais, kompiuterių tinklais bei atviromis informacijos saugyklomis. Todėl gali formotis išskirtinis visuomenės sluoksnis, kurio veikla bus grindžiama išskirtiniu informaciniu aprūpinimu, o galimybės realizuoti savo tikslus bus didesnės, nei likusių visuomenės narių.

Taigi viena svarbiausių informacijos visuomenės problemų – tai neturėjimas galimybių naudotis informacijos ir telekomunikacijos technologijomis. Smarkiai auganti masinės informacijos priemonių įtaka, taip pat ir visiem prieinamos informacijos įtaka sukelia pavojų atskirų kultūrų išlikimui. Informacijos technologijos taip pat gali žlugdyti privatų žmonių ir organizacijų gyvenimą. O teisingos ir kokybiškos informacijos atranka sukelia vis daugiau sunkumų informacijos ieškančiam žmogui.

Išskyrę informacijos prieinamumo ir gavimo problemą visuomenėje, pereisime prie siauresnės problematikos. Panagrinėsime informacijos prieinamumą ir izoliacijos problemą tarptautinėje nevyriausybinėje organizacijoje. Norėtusi išskirti ir paliesti konkrečią problemą – tarptautinės nevyriausybės organizacijos socialinio tinklo dalyvių izoliaciją ir nepakankamą informacijos pasiekiamumą. Tarptautinė organizacija pasirinkta dėl savo įvairumo ir plataus išsidėstymo geografiškai. Tuo tarpu nevyriausybės organizacijos, jose dirbantys darbuotojai ir savanoriai atitinkamai turi skirtingus išsilavinimus bei skirtingą motyvaciją ir galimybes informacinių technologijų naudojimui. Tarptautinė nevyriausybė organizacija leidžia

sukonkretinti problemos nagrinėjimą apibrėžtoje erdvėje. Taip pat sudaro sąlygas sukonkretinti problemą ir nagrinėti siaurą ir apibrėžtą problemą: ne informacinėje visuomenėje bendrai išskylančias problemas, bet Tarptautinėje nevyriausybinėje organizacijoje susidaranti informacijos nepasiekiamumo problema.

3.2.1.1. Tyrimo objektas

Tarptautinių nevyriausybinių organizacijų yra ne viena ir jos gana skirtingos. 2.3 skyriuje yra išsamiai išnagrinėta tarptautinių NVO specifika. Remiantis 2.3 skyriuje pateikta informacija išskeltai problemai tirti reikėtų pasirinkti vieną iš įvairiapusių nevyriausybinių organizacijų. Renkantis tyrimo objektą reikia svarstyti ne tik organizacijos įvairiapusiųumą, bet ir galimybes surinkti reikalingą informaciją. Remiantis šiais kriterijais pasirinkta Service Civil International.

3.2.1.2. Tyrimo dalykas

Nepamiršdami, kad informacinės visuomenės, ar tarptautinės nevyriausybines organizacijos informacijos nepasiekiamumo problema nagrinėjama per socialinius tinklus, reikėtų atkreipti dėmesį, kad šitoje problematikoje tyrimo dalykas bus kompiuteriu paremta komunikacija. Tad tirsime kompiuteriu paremtos komunikacijos socialiniame tinkle sąlygotą izoliaciją. Mums reikės paanalizuoti kompiuteriu paremtos komunikacijos taikymą bei naudojimo ydas.

Pirmiausia panagrinėsime kompiuteriu paremtos komunikacijos sąvoką, o tada galėsime pereiti prie mūsų atrinkto tyrimo objekto Service Civil International organizacijoje egzistuojančios kompiuteriu paremtos komunikacijos.

3.2.1.3. Tyrimo tikslas ir uždavinių iškėlimas

Pagrindinis tyrimo tikslas yra gauti naujų duomenų apie vykstančius procesus SCI viduje, tuos duomenis ištirti, ir remiantis tyrimu – tobulinti ir keisti procesus bei prognozuoti riziką. Atliekamas taikomasis tyrimas nukreiptas praktiškai išspręsti iškeltą problemą – informacijos nepasiekiamumą. Siekiama pasiūlyti konkrečias procedūras, kurios įgalintų efektyvų informacijos srautų kelią, bei tinkamas tam priemones ir būdus.

Užsibrėžtam tikslui pasiekti reikės įgyvendinti keletą uždavinių:

- Nustatyti SCI socialinius tinklus;
- Socialinių tinklų pagalba iširti informacijos srautus;
- Nustatyti kompiuteriu paremtą komunikaciją;
- Išskirti „geruosius“ komunikacijos būdus ir priemones;
- Pasiūlyti priemones, kad izoliuoti tinklo komponentai galėtų efektyviau įsilieti į tinklą.

3.2.1.4. Hipotezių iškėlimas

Tyrimo hipotezės:

- Tarptautinėje organizacijoje asmeniniai ryšiai stiprina ryšius tarp atskirų organizacijos struktūrų.

- Natūraliu būdu pradėtos naudoti komunikacijos priemonės yra labai svarbios organizacijos veikloje ir padeda efektyviai bendrauti, tuo tarpu valdžios įdiegtos komunikacijos priemonės yra mažai naudojamos ir mažai palengvina darbą, bei neskatina izoliuotų socialinio tinklo komponentų aktyvų įtraukimą į tinklą.

3.2.1.5. Tyrimo imtis

Tyrimo metu analizuojama visa organizacija ir egzistuojantys socialiniai tinklai. Bendrai organizacijos socialinių tinklų schemai gauti atsitiktinai pasirenkamos 8 SCI atšakos, 8 SCI partnerės organizacijos, 3 darbo grupės ir tarptautinis sekretoriatas. Ši imtis pasirenkama viso tinklo analizei.

Gilesniam tyrimui pasirenkama viena SCI atšaka ir analizuojami kiekvieno tos atšakos darbuotojo ir savanorio socialiniai ryšiai. Ši imtis pasirenkama atskiro atvejo analizei.

3.2.1.6. Tyrimo metodas

Norint pasiekti užsibrėžtą tikslą, įgyvendinant išskirtus uždavinius naudosimės keliais tyrimo metodais. Remiantis Irenos Luobikienės „Sociologinių tyrimų metodika“ (42 p.), galima išskirti 4 pagrindinius tyrimo strategijos variantus: Formulavimo (žvalgomasis) planas, Aprašomasis (deskriptyvinis) tyrimo variantas ir Analitinis – eksperimentinis planas bei Pakartotinis. Šiame darbe panaudosime 2 paminėtus variantus: formulavimo ir analitinį.

Formulavimo (arba žvalgomasis) planas reikalingas tam, kad sužinotume daugiau apie tyrimo objektą. Žvalgomąja dalimi siekiama išsiaiškinti problemas ir suformuluoti hipotezes. Bendrasis žvalgymas susideda iš dviejų dalių: informacijos paieškos internetinėse svetainėse ir stebėjimo atlikimo pasirinktoje SCI atšakoje.

Analitinis eksperimentinis planas reikalingas gilesniam pasirinkto objekto ištyrimui. Numatomas atvejo tyrimas. Problemai ištirti reikalingas detalus dalyko suvokimas, o socialinius tinklus geriau tirti natūralioje aplinkoje, todėl pasirinktas kokybinis tyrimas. Analitinio eksperimentinio tyrimo etape pirmiausia pritaikysime anketinę apklausą, bendrai organizacijos socialinių tinklų schemai gauti. O svarbiausių duomenų rinkimui bus taikomas interviu.

Surinkta informacija bus analizuojama ir padarytos atitinkamos išvados.

3.2.2. Informacijos rinkimas

Informacijos rinkimas yra labai svarbi tyrimo atlikimo dalis. Nuo informacijos surinkimo kokybės ir įvairiapusiškumo priklauso tyrimo rezultatai. Todėl svarbu nuosekliai įgyvendinti kiekvieną sudaryto tyrimo plano žingsnį.

3.2.2.1. Žvalgomasis tyrimas

Pirmąją žvalgymo dalimi surinktos žinios buvo susistemintos ir pateiktos 3.1. skyriuje. Pirmosios žinios apie SCI buvo gautos remiantis įvairia literatūra, daugiausia internetinėmis organizacijos svetainėmis. Išstudijavus ir susistemintus internetinėse svetainėse surinktą medžiagą, buvo nuspręsta atlikti organizacijos veiklos stebėjimą vietoje. Kadangi SCI yra tarptautinė organizacija, turinti atšakas, partneres organizacijas, darbo grupes ir tarptautinį sekretoriatą skirtingose pasaulio šalyse, buvo nuspręsta pasirinkti vieną iš svarbesnių ir visapusiškų organizacijų, kuri būtų aktyvi veiklos prasme ir palaikytų įvairius socialinius ryšius. SCI tinklo kokybiškam ir išsamiam tyrimui buvo pasirinkta SCI atšaka Prancūzijoje „SCI France“.

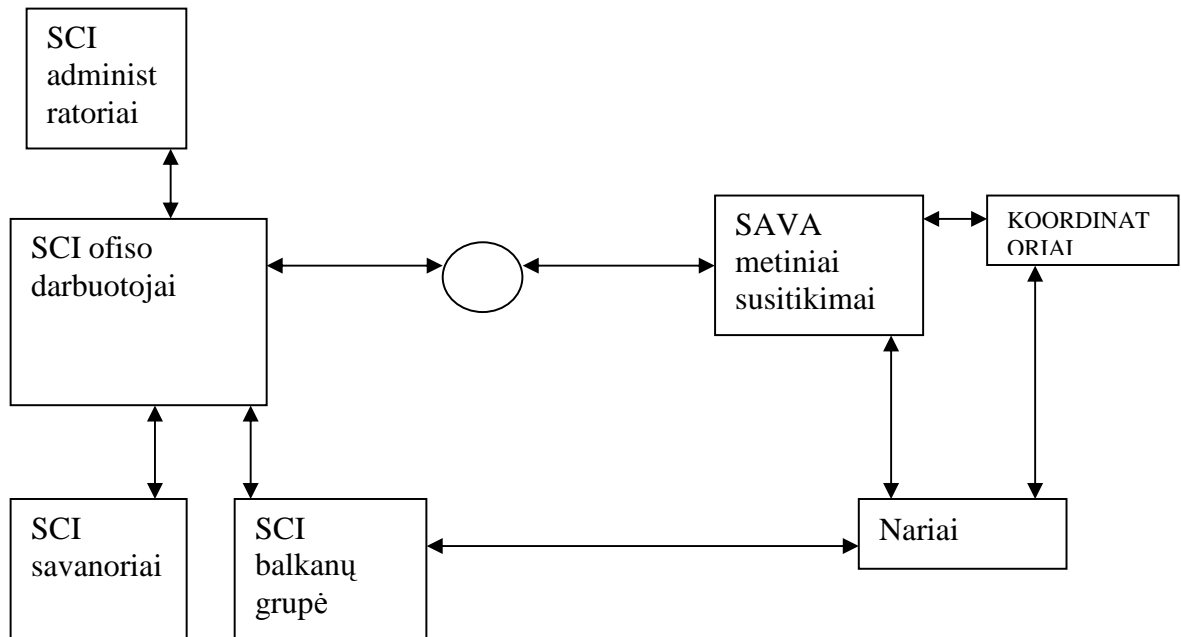
Stebėjimo metu, buvo susipažįstama su organizacijos veikla, stebima kiekvieno darbuotojo ir savanorio atliekama veikla bei su kuo ir koku būdu yra palaikomi ryšiai, bei apie ką yra bendraujama. SCI France veiklos yra standartinės kaip ir visų likusių SCI struktūrų. Tačiau norėtusi išskirti netradicines ir problemiškas socialinių ryšių palaikymo aspektus. Panagrinėkime atskirą atvejį iš SCI organizacijos kasdieninės veiklos.

Pasirinktas pavyzdys – SCI organizacija Prancūzijoje ir visa veikla susijusi su savanorės darbu organizacijoje. Tiriama savanorė A (Jennifer), aktyviai veikia ne tik „SCI France“, bet ir Balkanų darbo grupėje.

2008 metų balandžio mėnesį SCI darbuotojai visuomenei paskleidė informaciją apie tarptautines savanoriško darbo stovyklas. Savanorę A pasiekė ši informacija ir ji tapo savanoriškos tarptautinės darbo stovyklos vadove. Taip ji įsiliejo į „SCI France“ veiklą ir tapo savanore. Jennifer buvo įtraukta į elektroninę konferenciją ir kiekvieną mėnesį pradėjo dalyvauti SCI atšakos Prancūzijoje savanorių susitikimuose. Vadinasi Jennifer ir gauna informaciją, skirtą SCI atšakos Prancūzijoje savanoriams, ir keičiasi informacija savanorių susitikimų metu, ir palaiko socialinius asmeninius ryšius tarpusavyje. Tokio glaudaus bendravimo ir informacijos apsikeitimo kontekste, Jennifer pasiekė informacija apie Balkanų darbo grupės SAVA kasmetinį susitikimą/konferenciją Albanijoje. Gavusi informaciją elektroniniu būdu ir sulaukusi moralinio palaikymo iš kitų SCI savanorių, Jennifer nusprendė sudalyvauti susitikime Albanijoje. Taip ji tapo Balkanų grupės nare „SCI France“ organizacijos viduje. Tarptautiniame susitikime Jennifer išrenkama SAVA darbo grupės viena iš trijų koordinatorių. Naujai išrinktų koordinatorių (atstovaujančių tris skirtingas SCI atšakas) tikslas – koordinuoti SAVA darbo grupės veiklą ateinančius du metus.

Tokiems procesams vykstant, Jennifer tampa ir Balkanų grupės nare „SCI France“ organizacijos viduje, ir tarptautinės SCI darbo grupės SAVA viena iš koordinatorių. (Verta pažymėti tokį niuansą, kad Jennifer veiklos dubliuojasi. Ji SAVA darbo grupėje atstovauja „SCI France“ kaip Balkanų grupės narė, tačiau būdama SAVA koordinatorė atstovauja jau visų SAVA narių interesus. Toks dviprasmiškumas iš dalies sąlygoja konfliktines situacijas. Turėtų būti aiškiau apibrėžta, kokiais principais turėtų vadovautis atstovai.) Taigi, Jennifer, atstovaudama „SCI France“ SAVA darbo grupėje, savarankiškai nusprendžia tapti SAVA koordinatorė ir tai jau yra asmeninis įsipareigojimas. (Išskiriant tokio dvigubo atstovavimo konfliktinę situaciją galima pateikti pavyzdį. Jennifer pozicija dėl SCI partnerių Albanijoje sutampa su SAVA pozicija, tačiau skiriasi nuo „SCI France“ darbuotojų pozicijos. Kita vertus, Balkanų grupė „SCI France“ organizacijos viduje, susideda iš vietos savanorių, kurių nuomonę Jennifer taip pat atstovauja. O darbuotojai yra tik vykdomasis aparatas. Šias sąsajas ir ryšius galima pamatyti 5.1 schemeje.

2 schema. SCI kontaktas su Balkanų darbo grupe

Ištyrus schemą matyti, kad SAVA darbo grupės nariai, kaip ir trys SAVA koordinatoriai neturi tiesioginio ryšio su SCI ofiso darbuotojais, o tuo labiau su SCI administratoriais.

3.2.2.1. Analitinis eksperimentinis tyrimas

Apklausa yra taikoma kaip svarbiausias duomenų rinkimo metodas. Dėl duomenų sudėtingumo ir imties platumo, apklausa atliekama keliais lygiais. Pirmas lygmuo – tai viso SCI tinklo tyrimas, atliekant anketinę apklausą. Šiuo tyrimu siekiame susidaryti patį bendriausią tarptautinės organizacijos SCI socialinio tinklo schemą. Šios bendros žinios leis suprasti kas su kuo bendrauja organizacijoje. Šios informacijos rinkimui skirtos 3 ir 4 interviu dalys. Trečia dalimi identifikuojama, ką atstovauja respondentas: tarptautinį sekretoriatą, SCI atšaką, SCI partnerį ar darbo grupę. Ketvirtąją interviu dalimi renkama informacija apie tai, su kokių struktūrų atstovais yra palaikomi ryšiai. Šiuo klausimu renkama informacija tik apie ryšius SCI organizacijos viduje, t.y., ar su tarptautiniu sekretoriatu, su kokiomis SCI atšakomis ir partneriais bei su kokiomis darbo grupėmis.

Antram tyrimo lygmeniui pasirinkta siauresnė imtis – viena iš SCI tinklo atšakų – SCI France. Informacijos rinkimas apie SCI France bus vykdomas struktūrizuoto interviu pagalba, tiesiogiai apklausiant SCI France darbuotojus ir savanorius. Struktūrizuoto interviu pagalba renkama informacija, pagal ego-centrinio tyrimo modelį, aprašytą 2.3.2 skyriuje. Norima iširti ryšius vieno centrinio objekto atžvilgiu. Tokiu būdu visi SCI komponento nariai apibrėžiami SCI

France atžvilgiu. Pasirinktas Egocentrinis tyrimo būdas, o ne viso tinklo, kadangi tinkle dalyvauja didelis dalyvių skaičius. Šiame tyrimo lygmenyje nagrinėsime kelis aspektus.

Pirmiausia atrinksime informaciją, kur respondentai atstovauja SCI atšaką SCI France. Tada SCI France palaikomi ryšiai suskirstomi į dvi grupes: tiesioginius ir netiesioginius. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jei bent vienas SCI France atstovas palaiko dviejų krypčių ryšius, vadinasi atitinkančios struktūros taip pat palaiko dviejų krypčių ryšius. Vienos krypties ryšiai tarp SCI France ir kitų komponentų gali egzistuoti tik tada, kai kiekvienas SCI France atstovas palaiko tik vienos krypties ryšius.

Antras informacijos rinkimo aspektas – komunikacijos turinys. Šioje dalyje nagrinėsime koks yra SCI France darbuotojų ir savanorių komunikacijos turinys bendraujant su kitomis SCI France struktūromis. Verta paanalizuoti kiekvieną galimą komunikacijos turinį: komunikaciją apie administracinius reikalus, komunikaciją apie asmeninius reikalus, komunikaciją apie darbo stovyklas, komunikaciją apie ilgalaikius savanorius; komunikaciją apie bendrus projektus, komunikaciją apie seminarus, mokymus, trumpus susitikimus, darbinis vizitus konkrečia tema arba konkrečiame regione ir kita. Išnagrinėkime kiekvieną komunikacijos turinį atskirai, remdamiesi SCI veiklos specifika.

Komunikacija apie administracinius reikalus. Ji vyksta tarp tarptautinio sekretoriato ir visų kitų struktūrų apie bendrą organizacijos darbo koordinavimą, teisinius ir finansinius reikalus bei demokratijos procesus. Tokia komunikacija taip pat vyksta tarp kiekvienos darbo grupės ir ją sudarančių organizacijų. Tarp skirtingų SCI atšakų ir partnerių organizacijų tokia komunikacija gali vykti įvairiais konsultaciniais klausimais, bei bendrų ataskaitų rengimo ir finansiniais klausimais.

Komunikacija apie asmeninius reikalus. Tokios komunikacijos turinys yra nesusijęs su darbine informacija, tai informacijos keitimasis apie asmeninius reikalus bei emocinis palaikymas.

Komunikacija apie darbo stovyklas. Tokia komunikacija vyksta tarp visų SCI atšakų ir partnerių organizacijų. Tai komunikacija, kurios turinį sudaro darbo stovyklų aprašymai, informacija apie laisvas vietas ir skubią savanorių paiešką, informacija apie savanorius dalyvausiančius darbo stovyklose, informacija apie savanorių atrinkimą/neatrinkimą į darbo stovyklą ir kita informacija susijusi su iškylančių problemų sprendimu kiekvienu atveju atskirai.

Komunikacija apie ilgalaikius savanorius. Tokia komunikacija vyksta tarp tų SCI atšakų ir partnerių organizacijų, kurios priima arba siunčia savanorį nuo trijų iki dvylikos mėnesių. Komunikacijos turinį gali sudaryti projektų aprašymai, informacija apie laisvas vietas ir skubią savanorių paiešką, informacija apie savanorius dalyvausiančius savanoriškoje tarnyboje, informacija apie savanorių atrinkimą/neatrinkimą į projektą ir kita informacija susijusi su iškylančių problemų sprendimu kiekvienu atveju atskirai.

Komunikacija apie bendrus projektus. Tokia komunikacija vyksta tarp dviejų, dažniausiai tarp daugiau organizacijų bendrai įgyvendinančių projektus, skirtus ekologijos ir taikos savanorių veiklos koordinavimui, bei kitus teminius projektus. Komunikacijos turinys susideda iš informacijos apie vykdomus projektus bei visa informacija, susijusi su išskylančių problemų sprendimu kiekvienu atveju atskirai.

Komunikacija apie seminarus, mokymus, trumpus susitikimus, darbinius vizitus konkrečia tema arba atskirame regione. Ši komunikacija gali vykti tarp renginių organizuojančios bet kurios SCI struktūros ir tų struktūrų atstovų, kurie dalyvauja renginyje. Šios komunikacijos turinį sudaro renginio aprašymas, informacija apie į renginį užsiregistruojančius atstovus, informacija apie pakvietimą/nepakvietimą į renginį, apsikeitimas informacija apie pasirengimą renginiui.

Atkreipkite dėmesį į tai, kad komunikacija tarp dviejų struktūrų gali susidėti tik iš vieno ryšio (t.y. vienos rūšies turinio), arba gali susidėti iš keleto ryšių ir sudaryti stiprius saitus.

Trečias informacijos rinkimo etapas jau skirtas informacijos apie KPK rinkimui. Šioje interviu dalyje renkama informacija apie KPK ryšius ir naudojamas komunikacijos priemonės. 2.1. skyriuje yra išskirtos galimos KPK priemonės bei jų aprašymai. Kad sugrupuotume KPK priemonės, išskirsime pagal tai, iš ko susideda KPK ryšiai. O KPK ryšiai gali susidėti iš duomenų failo siuntimo, kompiuterinės programos siuntimo, dalinimosi informacija, apsikeitimą finansiniais ištekliais, emocinės, asmeninės paramos teikimo ir susitikimo organizavimo. Aptarkime kiekvieną iš jų.

Duomenų failo siuntimas gali būti bet kokio tekstinio, vaizdinio ar garsinio duomenų failo siuntimas.

Kompiuterinės programos siuntimas – tai programos, atliekančias tam tikras funkcijas persiuntimas. Jei duomenų failas gali būti labai mažos apimties, tuo tarpu kompiuterinė programa gali reikalauti ypatingo persiuntimo būdo dėl savo dydžio ar ypatybių.

Dalijimasis informacija yra apsikeitimas turimomis žiniomis, dažniausia vienam subjektui klausiant, o kitam atsakant.

Finansinės paramos/palaikymo teikimas yra susijęs ne tik su pinigų pervedimu elektroniniu būdu, bet ir su finansinių reiklų sprendimu.

Emocinės, asmeninės paramos teikimas susideda iš žodinio ir rašytinio kito subjekto palaikymo, paskatinimo.

Susitikimo organizavimas – tai organizacinių reikalų derinimas ir sprendimas prieš susitikimo pradžią.

Surinkus informaciją struktūrizuoto pokalbio pagalba, buvo nustatyti socialiniai tinklai kuriuos nagrinėsime kituose skyriuose. Pasitelkiant grafinį vizualizavimą, išskirti socialiniai tinklai bus pateikiami įvairiais pjūviais. Naudinga būtų supažindinimą su visais galimais pjūviais.

3.2.3. Tyrimo duomenų analizė

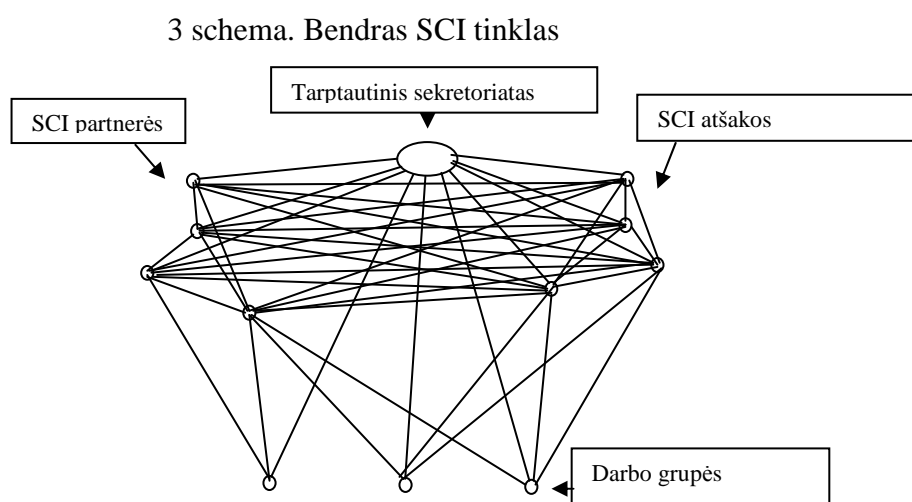
Surinkti duomenys analizuojami jų rinkimo eiliškumu. Pirmiausia analizuojami anketinės apklausos duomenys, po to pereinama prie pagrindinės tyrimo dalies – struktūrizuoto interviu būdu surinktų duomenų analizės.

3.2.3.1. Bendriausia SCI socialinio tinklo schema

Šiame skyriuje analizuojama anketinės apklausos būdu surinkta informacija. Ši analizė sudaro galimybę sudaryti bendriausią SCI socialinio tinklo schemą.

Bendra SCI schema reikalinga pilno organizacijos vaizdo susidarymui ir yra pagrindas tolimesnei analizei. Svarbu žinoti, tarp ko egzistuoja socialiniai ryšiai organizacijos viduje, kad vėliau išsamiai tiriant vieną atšaką SCI France būtų galima suprasti bendrą kontekstą. Šios žinios taip pat bus labai svarbios pereinant nuo vieno konkretaus ištirta komponento prie visos sistemos komponentų aptarimo.

Jau žvalgomojo tyrimo metu buvo išskirtos keturios socialinio tinklo komponentų rūšys: Tarptautinis sekretoriatas, SCI atšakos, SCI partneriai ir darbo grupės. Duomenų rinkimo metu buvo apklausti atstovai iš 8 SCI atšakų, 8 SCI partnerių organizacijų, 3 darbo grupių ir tarptautinio sekretoriato. Apdorojus ir susisteminius surinktus duomenis, buvo galima nubraižyti schemą, kuri atitinka bendrą SCI socialinį tinklą.

Pažvelgus į schemą galima matyti, kad egzistuoja ryšys tarp tarptautinio sekretoriato ir visų likusių SCI komponentų. Iš to galima daryti išvadą, kad Tarptautinis sekretoriatas yra visos organizacijos ašis. Taip pat egzistuoja ryšys tarp visų atšakų ir partnerių. Darbo grupės palaiko

ryšius su tarptautiniu sekretoriatu ir tik su kai kuriomis SCI atšakomis ir partneriais, o darbo grupės tarpusavyje jokių ryšių nepalaiko.

Šie tyrimo rezultatai ir bendra schema bus pagrindas tolimesnei analizei ir padės suprasti bendrą kontekstą, tiriant SCI France socialinį tinklą.

3.2.3.2. SCI France socialinio tinklo schema

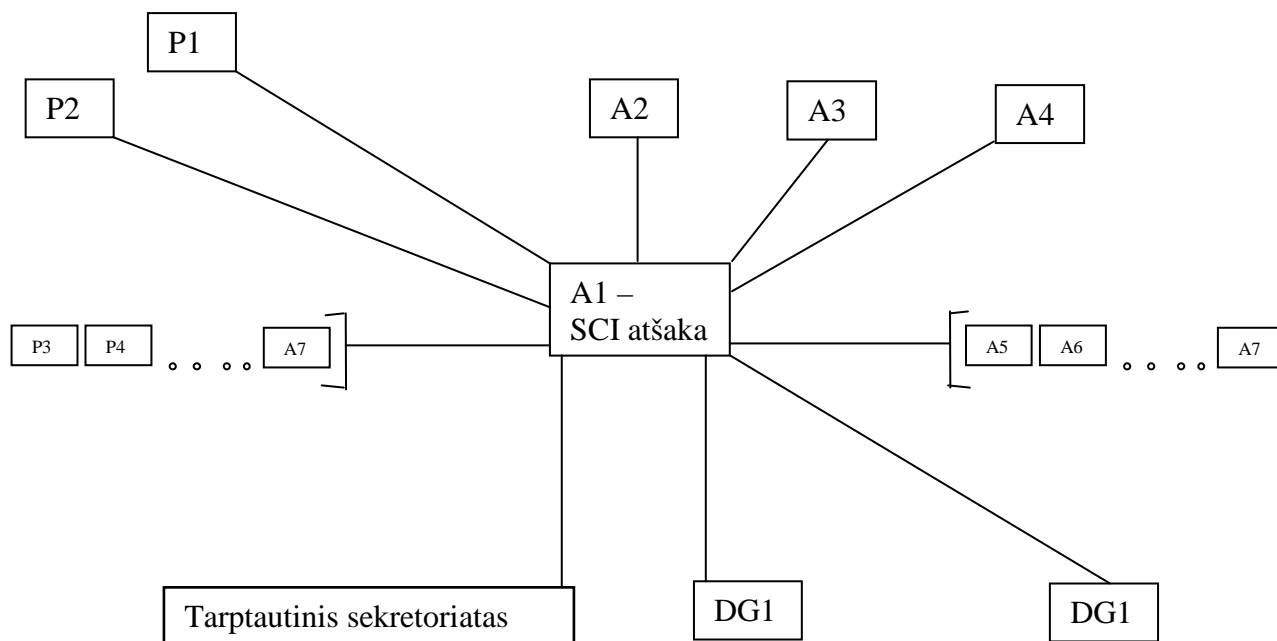
Pasirinktas SCI atšakos socialinio tinklo tyrimas, kadangi atšaka yra svarbiausias SCI komponentas, be to palaiko didelį skaičių įvairiausių ryšių su likusiais SCI komponentais. Konkreti atšaka SCI France pasirinkta dėl veiklų, o ypač dėl didesnio skaičiaus darbuotojų ir daug aktyviai veikiančių savanorių.

Kadangi SCI France turi visas SCI komponentams būdingas dalis, bei palaiko ryšius su visais SCI struktūros elementais, todėl yra įdomi tyrimui organizacija. Tad ego centrinio požiūrio principais ištirsime SCI France socialinius tinklus.

Pirmojo tyrimo pjūvio tikslas yra labai paprastas - išsiaiškinti su kuo SCI France palaiko ryšius. Tad nagrinėkime tik tų apklausų atsakymus, kur respondentas atstovauja SCI atšaką – SCI France. Analizės resursais pasitelkti 4 ir 5 interviu dalimis gauti duomenys. 4 klausimų skiltis parodo, su kuo SCI France palaiko ryšius, nesigilinant į kryptį. Surinkti duomenys, apklausus 10 SCI France atstovų, leidžia teigti, kad SCI France palaiko ryšius su tarptautiniu sekretoriatu, su visomis SCI atšakomis ir visais partneriais, bei dviem darbo grupėmis. 4 schemoje grafiškai pavaizduoti susisteminti duomenys – SCI France socialinis tinklas, gautas pritaikius Ego-centrinį tyrimo būdą..

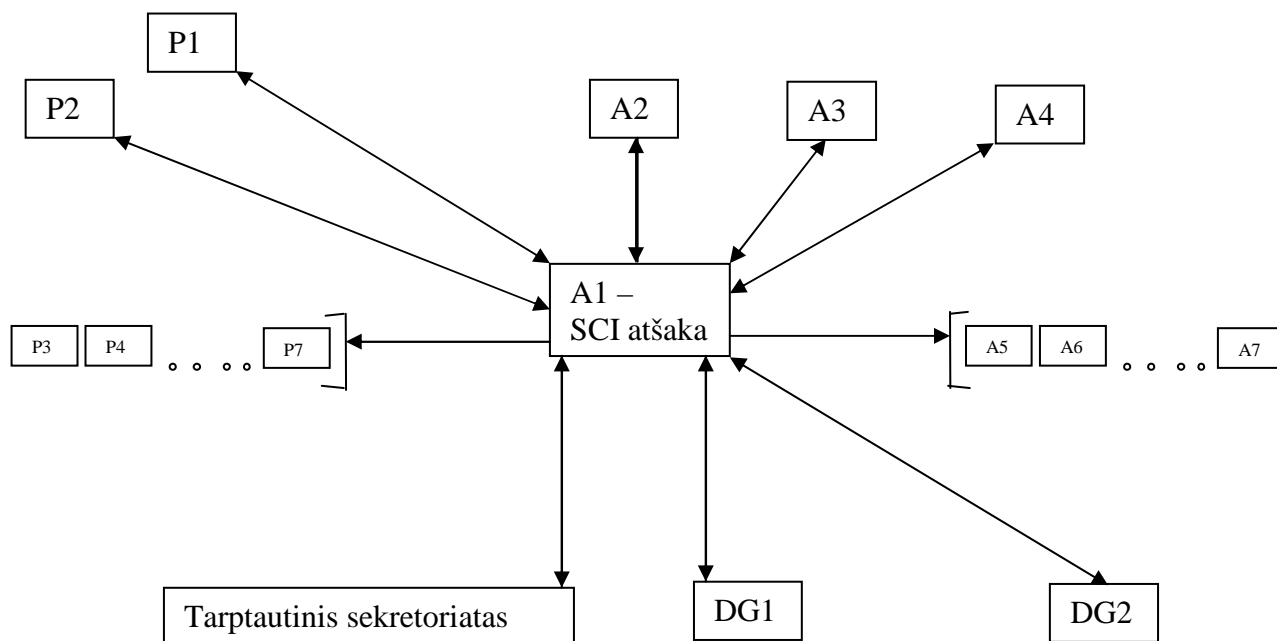

4 schema. SCI France socialinis tinklas

Nustačius SCI France socialinį tinklą, kitas reikšmingas tyrimo pjūvis – tiesioginių ir netiesioginių socialinių ryšių išskyrimas. 5 klausimų skiltimi sužinoma ar ryšiai yra tiesioginiai, ar netiesioginiai. Susisteminius apklausos rezultatus, galima teigti, kad SCI France palaiko netiesioginius ryšius su tarptautiniu sekretoriatu. Taip pat SCI France palaiko netiesioginius ryšius su abiem darbo grupėmis, su kuriomis egzistuoja ryšiai. Netiesioginiai ryšiai palaikomi su 3 atšakos ir 2 partnerėm organizacijom. Su visomis likusiomis atšakomis ir partnerėmis organizacijomis palaikomi tiesioginiai ryšiai. Svarbu suprasti, kad palaikomi ryšiai pavaizduoti schemeje egzistuoja tarp organizacijų, tad prie tų ryšių palaikymo prisideda visi SCI France darbuotojai ir savanoriai. Tai nėra vieno žmogaus socialinis tinklas – tai organizacijos socialinis tinklas. Pavyzdžiui, jei informacija apie tarptautines darbo stovyklas yra paskelbiama numatytu laiku – tada ši informacija pasiekia visas atšakas ir partneres. O jei informaciją apie išskirtines darbo stovyklas surenkama vėliau nei numatyta, SCI France apie jas informuoja tik tas atšakas ir partnerius su kuriais palaiko netiesioginius ryšius.

5 schema. SCI France socialinio tinklo ryšių kryptys

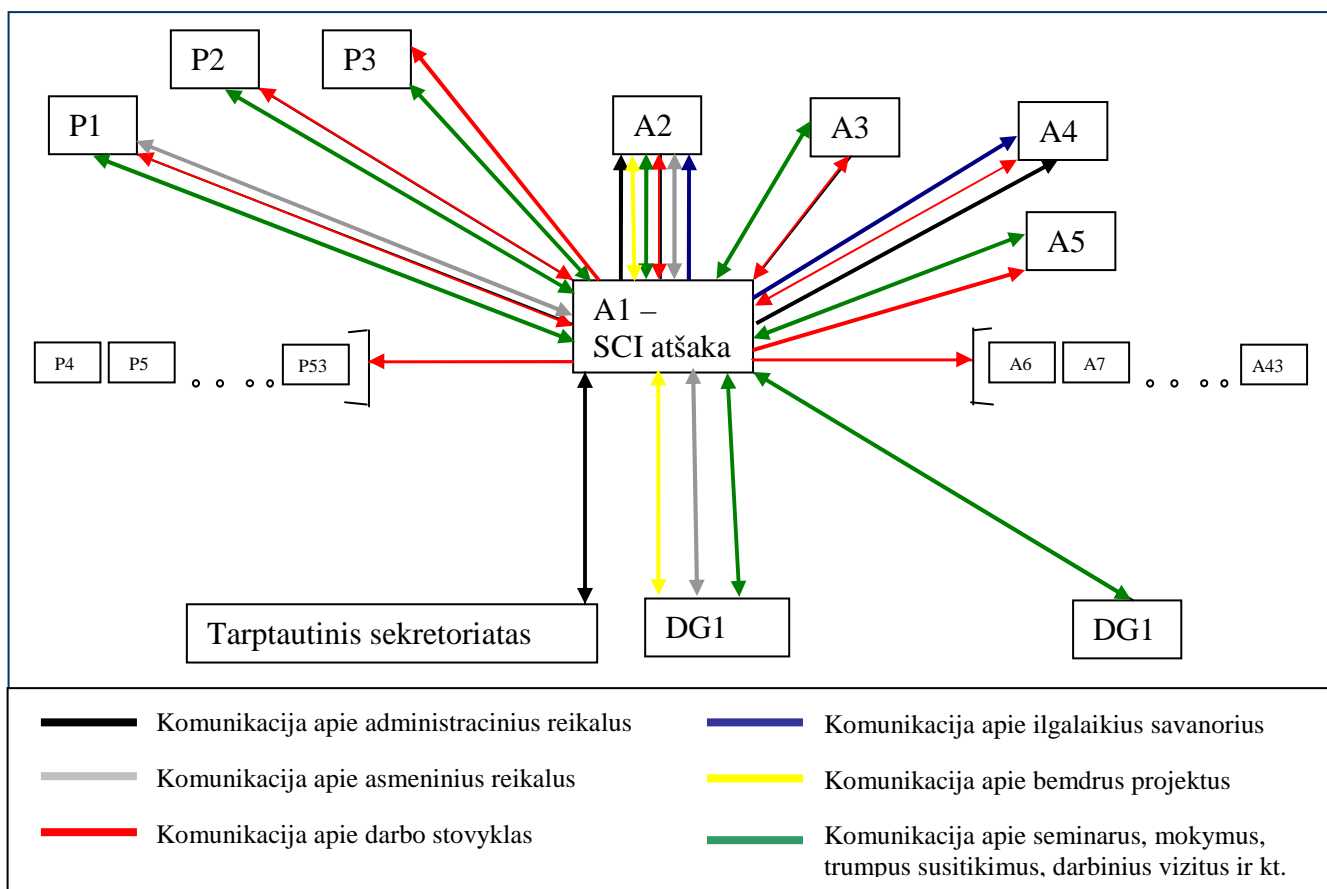

Reikėtų atkreipti dėmesį kodėl su kai kuriomis organizacijomis ryšiai yra tiesioginiai, o su kitomis netiesioginiai. Norint atsakyti į šį klausimą, nagrinėsime tolimesnes interviu dalis ir analizuosime surinktą informaciją kitais pjūviais.

Tęsiant KPK socialinio tinklo analizę labai svarbus žingsnis yra komunikacijos turinio nustatymas. Pažiūrėkime, koks yra komunikacijos turinys kiekvieno ryšio atskirai. Tyrimas vyksta ta pačia kryptimi – taikant ego centrinį požiūrį, o centrine figūra laikant SCI France. Pokalbio metu su kiekvienu respondentu surenkama informacija su kuo yra palaikoma komunikacija ir kokia komunikacijos kryptis, bei koks yra komunikacijos turinys. Šioje analizės dalyje svarbu yra iširti tarp kokių organizacijų kokie ryšiai yra palaikomi. Išskirsime kokius ryšius SCI France palaiko su kiekvienu partneriu atskirai.

Norint gauti bendrą SCI France ryšių turinio schemą, pirmiausia susisteminama informacija, gauta apklausus visus darbuotojus ir savanorius SCI France organizacijoje. Taip gaunamas pilnas komunikacijos turinys tarp SCI France ir kiekvieno partnerio atskirai.

6 schema. SCI France ryšių turinys

Schemoje matome kokius ryšius SCI France palaiko su kitomis organizacijomis, tarptautiniu sekretoriatu ir darbo grupėmis. Schemoje rodyklių spalvos reiškia komunikacijos turinį. Juoda rodyklė reiškia komunikaciją apie administracinius reikalus. Pilka rodyklė reiškia komunikaciją apie asmeninius reikalus. Raudona rodyklė reiškia komunikaciją apie darbo stovyklas. Mėlyna rodyklė reiškia komunikaciją apie ilgalaikius savanorius. Geltona rodyklė reiškia komunikaciją apie bendrus projektus. Žalia rodyklė reiškia komunikaciją apie seminarus, mokymus, trumpus susitikimus ir darbinius vizitus.

Išanalizavę schemą matome, kad komunikacija apie darbo stovyklas vyksta su visomis SCI atšakomis ir partnerėmis organizacijomis. Su dauguma organizacijų palaikomi tiesioginiai ryšiai komunikuojant apie darbo stovyklas ir tik su 3 atšakomis ir 2 partnerėmis palaikomi netiesioginiai ryšiai. Schema ir jos paaiškinimas akivaizdžiai nurodo saitų egzistavimą bei jų sudėtingumą. Labai tikėtina, kad tos poros palaiko stiprius saitus ir egzistuoja efektyvus informacijos apsikeitimas. SCI France labai stiprius saitus palaiko su keliomis atšakomis, o silpniausi saitai egzistuoja su

Tarptautiniu sekretoriatu. Natūralu, jog tarptautinis sekretoriatas palaiko vieno ryšio saitus su SCI France, kadangi jis palaiko stiprius ryšius su kiekviena atšaka, partnere bei darbo grupe.

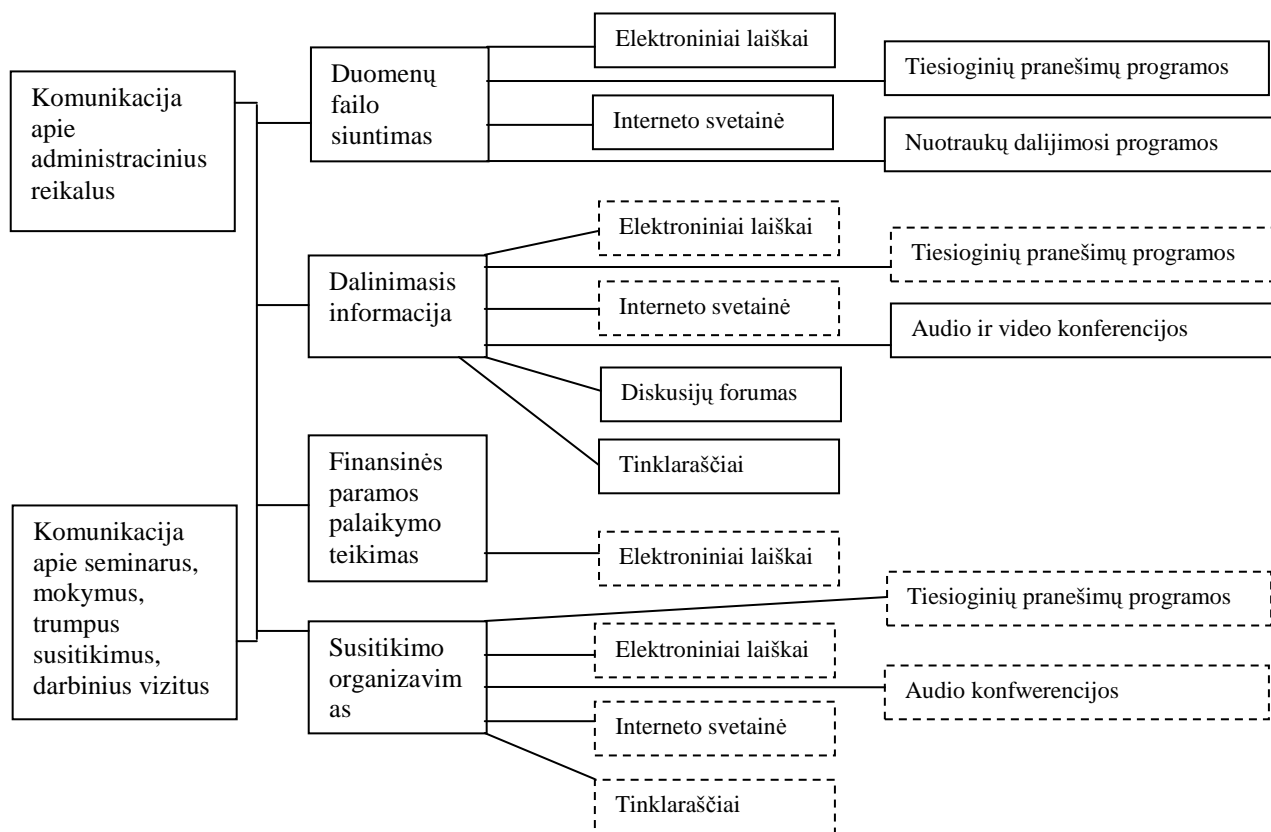
Išnagrinėję komunikacijos turinį pereikime prie septintos dalies klausimų. Aptarkime kompiuteriu palaikomą komunikaciją (KPK) bei naudojamas komunikacijos priemones. Kompiuteriu palaikomos komunikacijos ryšiai gali susidėti iš:

- duomenų failo siuntimo (naudojant elektroninius laiškus, tiesioginių pranešimų programas, interneto svetainę ir nuotraukų dalijimosi programas kaip komunikacijos įrankius);
- dalinimosi informacija (naudojant elektroninius laiškus, tiesioginių pranešimų programas, interneto svetainę, diskusijų forumus, Audio ir video konferencijas, tinklaraščius kaip komunikacijos įrankius);
- finansinės paramos/palaikymo teikimo (naudojant elektroninius laiškus kaip komunikacijos įrankį);
- emocinės, asmeninės paramos teikimo (naudojant elektroninius laiškus, tiesioginių pranešimų programas, audio ir video konferencijas kaip komunikacijos įrankius);
- susitikimo organizavimo (naudojant elektroninius laiškus, tiesioginių pranešimų programas, interneto svetainę, audio konferencijas, tinklaraščius kaip komunikacijos įrankius);

Susieję šeštą ir septintą interviu dalis, gauname sąsają tarp komunikacijos turinio ir kompiuteriu palaikomos komunikacijos ryšių. Verta šią sąsają vizualizuoti, kiekvienam egzistuojančiam SCI France komunikacijos turiniui priskiriant naudojamas kompiuteriu paremtos komunikacijos priemones.

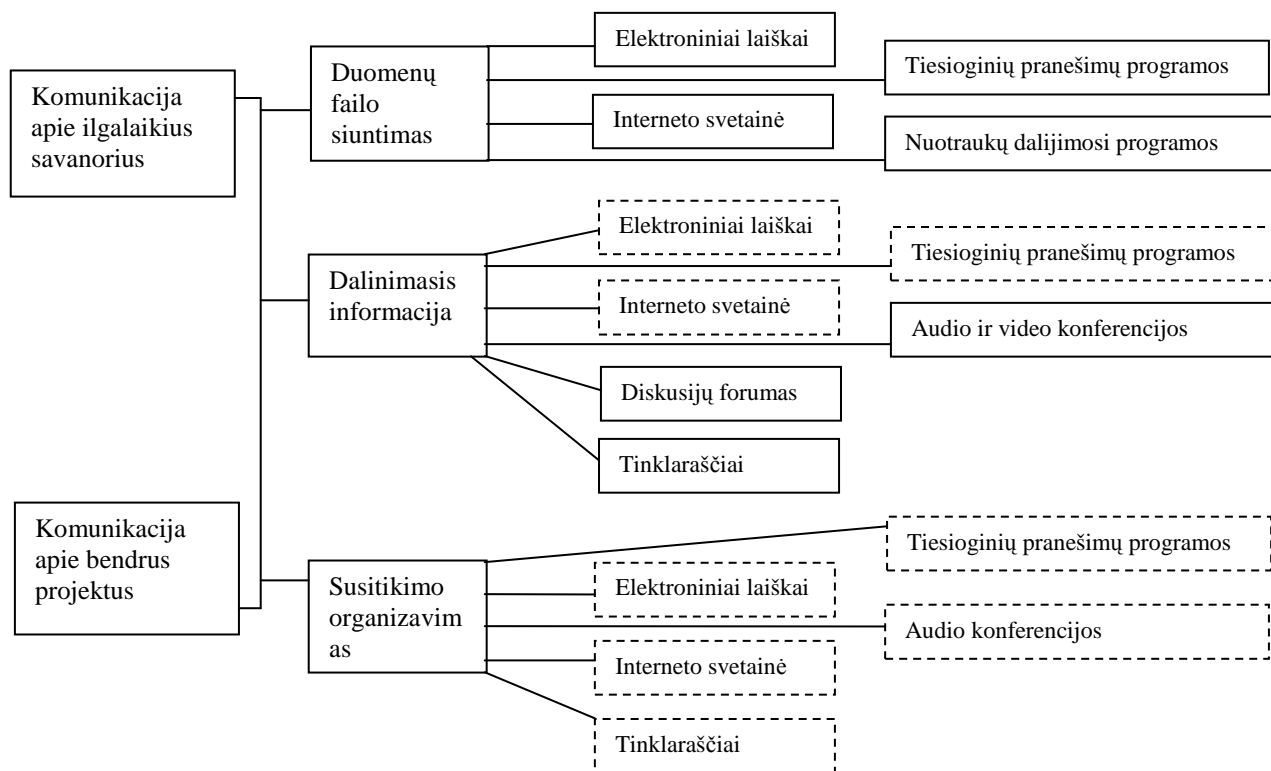
Pirmiausia pateikiame „komunikacijos apie administracinius reiklaus“ ir „komunikacijos apie seminarus, mokymus, trumpus susitikimus, darbinius susitikimus“ KPK ryšių sudėtį.

7 schema. SCI France „Komunikacija apie administracinius reikalus“ „Komunikacija apie seminarus, mokymus, trumpus susitikimus, darbinius vizitus“ sudėtis

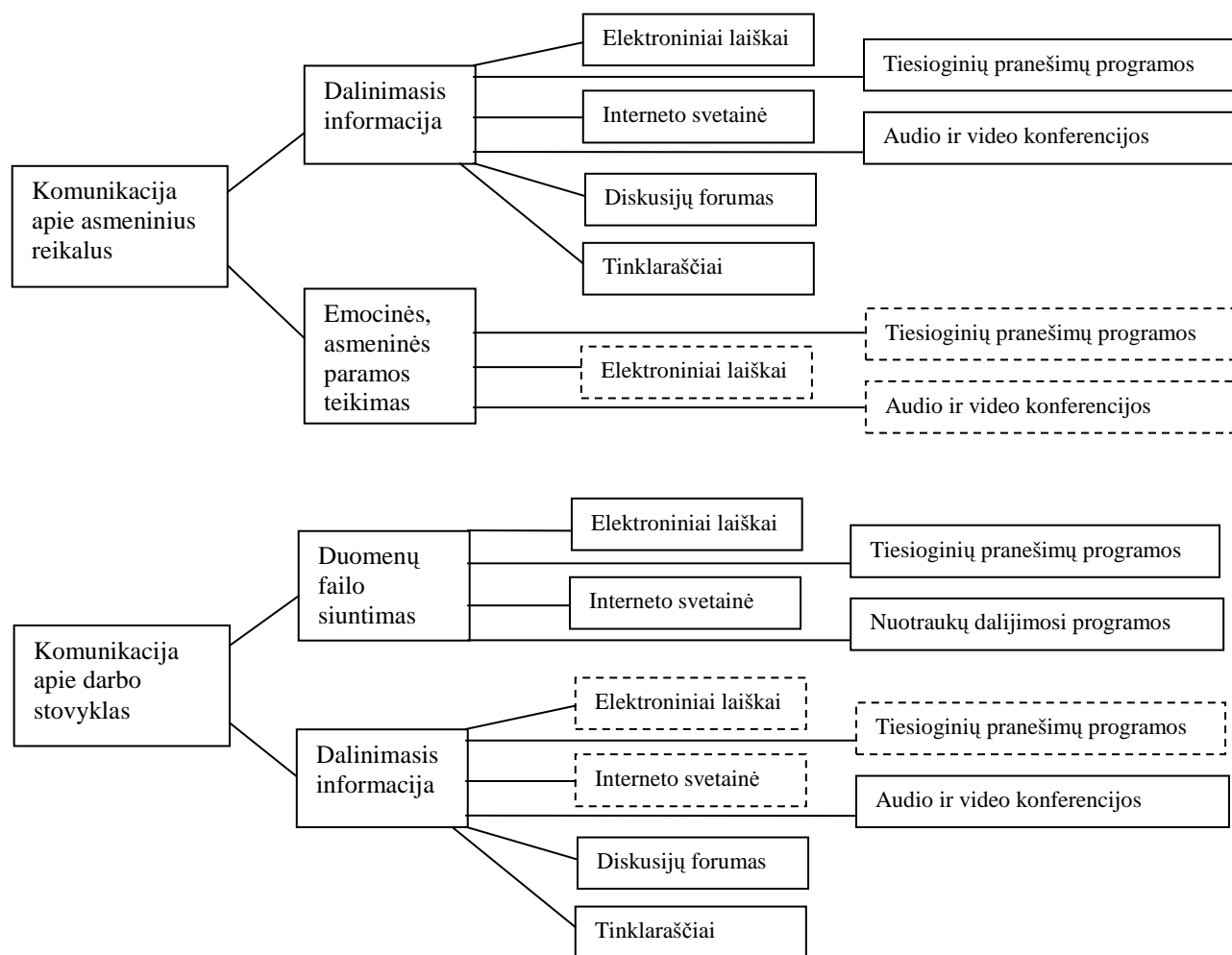
Šie du komunikacijos turiniai susideda iš tokio pat skaičiaus ir tų pačių KPK sudėties. Kiti du komunikacijos triniai – „komunikacija apie ilgalaikius savanorius“ ir „komunikacija apie bendrus projektus“ taip pat susideda iš tokių pat KPK ryšių.

8 schema. SCI France „Komunikacija apie ilgalaikius savanorius“ „Komunikacija apie bendrus projektus“ sudėtis

Na o „Komunikacija apie asmeninius reikalus“ ir „komunikacija apie darbo stovyklas“ susideda iš skirtingų KPK ryšių ir turi mažiausią ryšių skaičių.

9 schema. SCI France „Komunikacija apie asmeninius reikalus“ „Komunikacija apie darbo stovyklas“ sudėtis

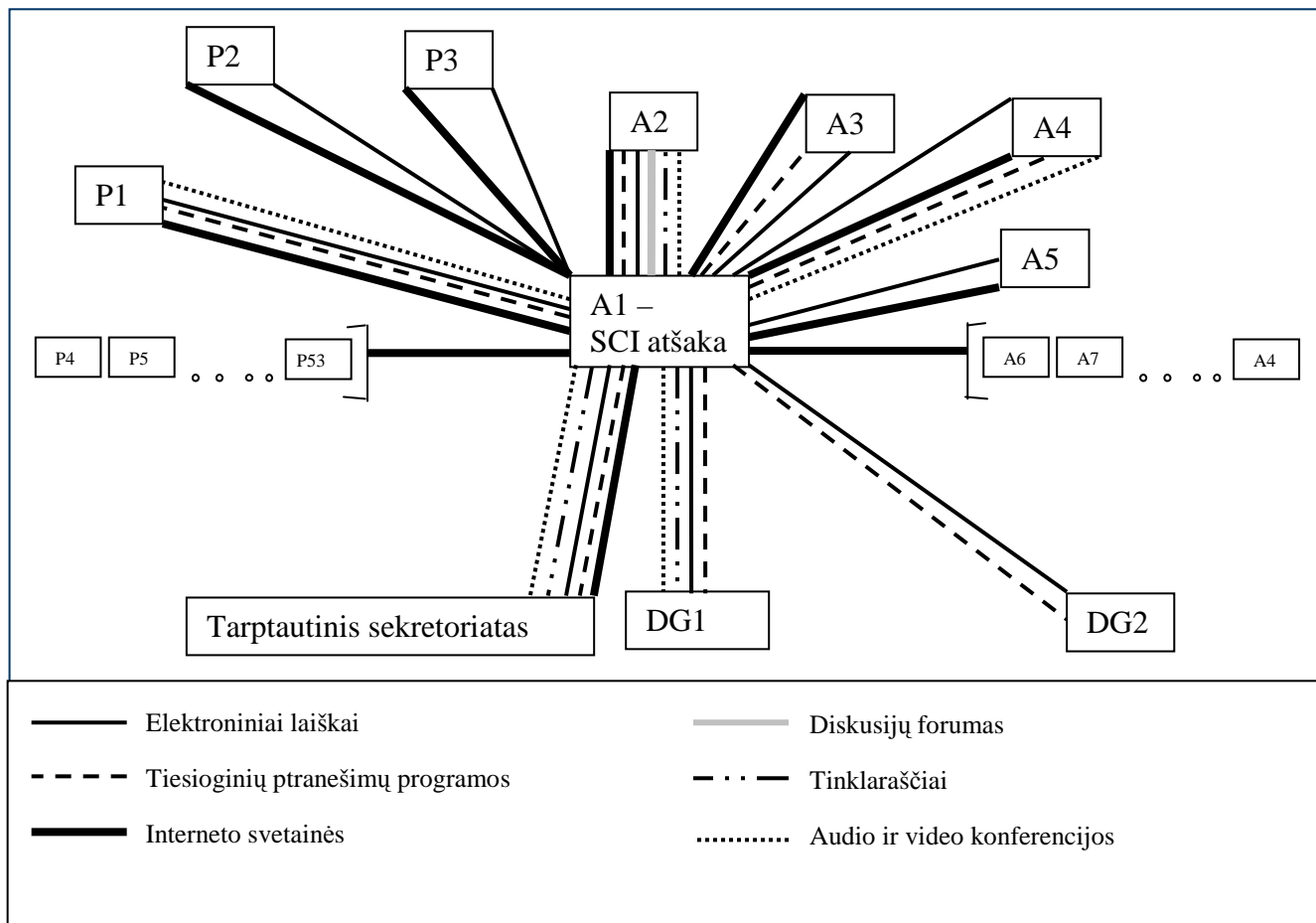

Tokia schema vizualiai susiejus šeštą ir septintą interviu dalis, matome kokias komunikacijos priemones atitinka. Įdomu yra tai, kad nors KPK ryšių skaičius yra skirtingas kiekvienam turiniui, tačiau KPK priemonių skaičius yra vienodos – naudojamos 7 KPK priemonės, tik komunikacijai apie asmeninius reikalus naudojama viena KPK priemone mažiau. Komunikacijai apie asmeninius reikalus nenaudojama nuotraukų dalijimosi programa. Šitokias išvadas sąlygoja struktūrinio interviu apklausos rezultatai. Tačiau tokia komunikacijos priemonė yra galima. Asmeninės ir darbui skirtos komunikacijos priemonės yra tokios pat, tik skirtingos jų išraiškos.

Taip bendrai suskirstytos KPK priemonės tinka bendram tyrimui, tačiau kad gautume teisingus duomenis, mes galime šiais suskirstymais naudotis tik dalinai. Toks suskirstymas tiktų, jei visi darbuotojai naudotųsi vienodomis KPK priemonėmis. Tačiau apklausiant darbuotojus ir savanorius, buvo nustatyta, kad kiekvienas jų naudojami skirtingu skaičiumi komunikacijos priemonių.

Tad apibendrinta informacija galima naudotis tik dalinam šio išskirtinio tyrimo vertinimui. Apibendrinus apklausos duomenis, gauname, kokios KPK priemonės yra naudojamos tarp SCI France ir kiekvieno elemento. Pasitelkę spalvines priemones gausime 10 schema.

10 schema. SCI France naudojamos KPK priemonės

Ryšų palaikymas skirtingomis KPK priemonėmis leidžia suprasti SCI France darbuotojų ir savanorių komunikacijos priemonių naudojimo paskirtį. Dabar galima paanalizuoti 5, 6 ir 7 interviu dalis. Pažvelkime į SCI France ir tarptautinio sekretoriato ryšius.

Labai svarbu suprasti schemeje susidariusių priemonių apimtį ir išanalizuoti kiek galima išsamiau bei pažvelgti į to priežastis. SCI France ir tarptautinį sekretoriatą jungia saitas, susidedantis iš vieno ryšio. Tad saitas nėra sudėtingas. Tačiau saitas yra stiprus, dėl informacijos resursų apsikeitimo socialiniame tinkle. Saito stiprumą patvirtina ir KPK naudojamų priemonių gausa. Naudojami 5 skirtingi įrankiai komunikacijai palaikyti. Svarbu pažymėti ir tai, kad tik du SCI France atstovai bendrauja su tarptautiniu sekretoriatu, naudodami KPK priemones. Su kiekviena darbo grupe bendrauja tik po vieną SCI France atstovą, naudodami KPK priemones. Su viena darbo grupe saitas susideda tik iš vieno ryšio ir nėra sudėtingas. Taip pat yra ganėtinai silpnas, tą

patvirtina ir tik 2 KPK priemonių naudojimas. Su kita darbo grupe egzistuoja saitas, susidedantis iš 3 skirtingų ryšių, ir naudojamos keturios skirtingos KPK priemonės. Tad saitas yra ir sudėtingas ir stiprus. Silpniausi saitai yra tarp SCI France ir tų atšakų bei partnerių, su kuriomis palaikomas tik tiesioginis ryšys, susidedantis iš komunikacijos apie darbo stovyklas. Šis ryšys yra privalomas ir nediskutuojamas tarp visų SCI atšakų ir partnerių. Su SCI atšakomis ir partneriais, tarp kurių naudojamos kelios KPK priemonės, palaikomi ir saitai, susidedantys iš daugiau nei vieno ryšio. Svarbu yra išskirti tai, kad daugiausia KPK priemonių naudojama bendraujant su tomis atšakomis ir partnerėmis, tarp kurių egzistuoja ir ryšys, susidedantis iš „komunikacijos apie asmeninius reikalus“.

Galima konstatuoti, kad struktūrinio interviu rezultatų analizė mus atvedė iki KPK priemonių, naudojamų tarp SCI France ir kitų struktūrų, išskyrimo.

3.2.4. Tyrimo išvados

Susisteminius asmeninės komunikacijos svarbą tarptautinėje nevyriausybinėje organizacijoje, galima daryti išvadas.

Išanalizavus KPK priemonių naudojimą verta pažvelgti, kaip asmeniniai ryšiai stiprina ryšius tarp struktūrų. Kokios priemonės naudojamos asmeniniams ryšiams palaikyti ir kurios stiprina ryšius tarp struktūrų. Ir atlikta analizė rodo, ir apklausti SCI France atstovai teigė, jog ir asmeninei, ir darbo ryšiams palaikyti naudojamos tos pačios priemonės. Todėl asmeninės komunikacijos metu, dažnai aptariami ir darbo reikalai. Tokiu būdu, organizacijų atstovai, su kuriais palaikomi asmeniniai ryšiai, dažnai greičiau gauna informacija, taip pat apsieikiama išsamesne informacija. Tokių ryšių dėka, dažnai gimsta ir naujų veiklų idėjos bei išsprendžiamos sudėtingos darbo problemos, nes pasitelkus audio ir video konferencijas bei tiesioginių pranešimų programas, kurios darbo tikslams naudojamos gerokai rečiau, lengviau ir greičiau perduodama informacija, kas užtikrina kokybiškesnį problemų sprendimą ir naujų idėjų generavimą. Taip pat verta paminėti, kad naujos technologijos lengviau ir greičiau prigyja, jei jos yra inicijuotos savo noru ir iniciatyva, kam dažna priežastis būna būtent asmeninių ryšių palaikymas. O gerai įsisavinus naujas technologijas asmenine iniciatyva, jas žymiai lengviau ir kokybiškiau galima panaudoti ir darbinėje veikloje. „SCI France“ ši praktika yra gana reikšminga, kadangi tarptautinių susitikimų metu, kurie vyksta gan retai, vieną arba du kartus per metus, užmezgami asmeniniai ryšiai. Išskyla asmeninis interesas tuos ryšius palaikyti, ir ieškoti tam būdų. Stebėjimo metu vietoje buvo renkamiduomenys, anketa pridedama (Priedas Nr. 2), kur akivaizdžiai matoma, kad viena iš motyvacijų darbo organizacijoje yra būtent asmeniniai ryšiai.

Taip pat verta paanalizuoti, kokios komunikacijos priemonės yra „nuleistos“ ir vadinamos visuotinėmis. SCI administruojančių darbuotojų iniciatyva yra sukurta internetinė svetainė, bei diskusijų forumas. Internetinė svetainė yra naudojama visų SCI atšakų ir partnerių dėl joms reikalingos informacijos svarbos. Diskusijų forumas yra naujas reiškinys, ir jo naudojimas yra ganėtinai pasyvus. Pasyvumą sąlygoja neįsisamoninimas jo naudojimo reikšmės ir privalumų, taip pat nemokėjimas naudotis šia KPK priemone. To tarpu elektroniniai laiškai, tiesioginių pranešimų programos ir konferencijos buvo atrastos pačių darbuotojų. Elektroniniai laiškai ir tiesioginių pranešimų programos jau oficialiai įteisintos or organizacijos veikloje naudojamos priemonės. Elektroniniai laiškai jau yra tapę darbuotojų ir savanorių kasdienybe, kas nebekelia jokių šios priemonės naudingumo klausimų. Tiesioginių pranešimų programa dar yra naujas reiškinys organizacijos veikloje, tačiau šios programos sparčiai plinta ir tampa darbo įrankiu dėl kiekvieno asmeninės iniciatyvos. Konferencijų naudojimas dar nėra paplitęs kaip organizacijos darbo įrankis, tačiau vis dažniau prisideda prie įvairių veiklų kokybės gerinimo, sprendimų priėmimo ir problemų sprendimo.

Naujausios technologijos sparčiai skinasi sau kelią, o pirmaujantys asmenys technologijų pritaikyme greitai tampa išskirtiniais svarbiausios informacijos valdytojais. Tačiau toks koncentratas nebūtinai bus naudingas organizacijos veiklai ir vystymuisi. Tad labai svarbu yra neužmiršti atsiliekančiųjų technologijų naudojimo srityje.

SCI France išsamus tyrimas ir analizė, leidžia apibendrinti ir daryti prielaidas kad panašus technologijų naudojimas egzistuoja daugelyje SCI atšakų ir partnerių veikloje. Tad galima teigti, kad maža saujelė organizacijų atstovų intensyviai naudojami plačiu naujausių technologijų spektru, o daugelis atstovų naudoja bent elektroninius laiškus. Tad visapusiškai komunikacijai užtikrinti, svarbu palaikyti informacijos perteikimo praktiką siunčiant elektroninius laiškus, ir prioritetine laikyti telefono skambučius, kurie būtų atsvara Tiesioginių pranešimų programoms ir video bei audio konferencijoms.

Dar vienas svarbus aspektas, kuris neatsispindi (ir negali atsispindėti) KPK priemonių tyrime – tai tos atšakos ir organizacijos, kurios netgi ir komunikaciją elektroniniais laiškais palaiko ypatingai retai. Tad turėtų būti sukurta šias organizacijas palaikanti struktūra, kuri užtikrintų greitą informacijos perdavimą. Šis sprendimas siūlomas dėl to, kad daugelis atšakų ir partnerių bendrų veiklų įgyvendinimui renkasi būtent tas atšakas ir partnerius, kurie visapusiškai naudoja KPK priemones, o kitas struktūras palieka už informacijos paskleidimo ribų.

IŠVADOS

Šiame magistro mokslo tiriamajame darbe buvo išanalizuota nevyriausybinių organizacijų veikla, sutelkiant dėmesį į tarptautinių nevyriausybinių organizacijų socialiniuose tinkluose naudojamas kompiuteriu paremtas komunikacijos priemonės ir informacijos, resursus, kuriais apsieikiama naudojantis tomis priemonėmis.

Atlikus mokslinės literatūros analizę, buvo ištirti tarptautinių nevyriausybinių organizacijų ypatumai ir pasirinkta konkreti tarptautinė nevyriausybinė organizacija tolimesniam tyrimui. Nustatyta, kad nevyriausybines organizacijas yra tūriningas pavyzdys socialinių tinklų bei naudojamų komunikacijos priemonių tyrimui.

Mokslinės literatūros apžvalga patvirtino socialinių tinklų studijų tiriant kompiuterio tarpininkavimą bendraujant najumą. Tarptautinės nevyriausybines organizacijos socialinių tinklų tyrimas ir kompiuteriu paremtų komunikacijos priemonių naudojimas informacijos resursų pasidalijime parodė, kad:

- Tarptautinėje nevyriausybiniėje organizacijoje tarp nutolusių atšakų naudojamos bent kelios kompiuteriu paremtos komunikacijos priemonės.
- Tarptautinėse nevyriausybiniuose organizacijose kompiuteriu paremta komunikacija yra neatsiejama organizacijos veiklų įgyvendinimo dalis.
- Asmenine iniciatyva pradėtos naudoti kompiuteriu paremtos komunikacijos priemonės yra labai efektyvios informacijos resursų nešėjos.
- Stiprūs kompiuteriu paremtos komunikacijos ryšiai yra palaikomi tik tarp keletos tarptautinių nevyriausybinių organizacijų atšakų.

Nuodugnai išanalizavus kompiuteriu paremtą komunikaciją, galima teigti, jog komunikacijos priemonių naudojimas labai priklauso ne tik nuo skirtingų šalies tradicijų, tačiau ir nuo asmeninio darbuotojo intereso ir gebėjimo naudotis naujausiomis technologijomis. Galima teigti, kad dažnai informacija gali būti nepasiekiamas dėl netinkamų kompiuteriu paremtų komunikacijos priemonių ir būdų naudojimo. Be to, informacijos prieinamumas gali žymiai sumažėti dėl kai kurių organizacijų atstovų kompiuteriu paremtų komunikacijos priemonių nenaudojimo.

NAUDOTOS LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. CALHOUN, Craig. Non-Governmental Organization (NGO). Dictionary of the Social Sciences. ed. Oxford University Press 2002 [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. vasario 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t104.e1172>>.
2. WILLETT, Peter. What is a non-governmental organization? [interaktyvus]. Centre for International Politics, School of Social Science, City University, Northampton Square, London EC1V 0HB. 2006. Article 1.44.3.7. [žiūrėta 2009 m. vasario 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/CS-NTWKS/NGO-ART.HTM>>.
3. PAUL, James A. Non-Governmental Organizations. The Oxford Companion to the Politics of the World, 2e. Joel Krieger, ed. Oxford University Press Inc. 2001. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t121.e0530>>.
4. CALHOUN, Craig. International organization. Dictionary of the Social Sciences, ed. Oxford University Press 2002. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t104e855>>.
5. Edmund Heery, Mike Noon. Non-governmental organization. A Dictionary of Human Resource Management. Oxford University Press, 2008. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t162.e1735>>.
6. GUDELIS, Dangis. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://dgudel.home.mruni.lt/wp-content/uploads/2008/05/nevyriausybinu-rganizaciju.ppt>>.
7. World Alliance of YMCAs. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ymca.int/index.php?id=109>>.
8. The International Committee of the Red Cross. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.icrc.org/eng>>.
9. Amnesty international. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.amnesty.org/>>.
10. Human Rights Watch. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.hrw.org/>>.

11. Greenpeace. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.greenpeace.org/international/>>.
12. Friends of the Earth International. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.foei.org>>.
13. Service Civil International. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.sciint.org>>.
14. INCE, Darrel. Computer-mediated communication. A Dictionary of the Internet. Oxford University Press, 2001. [interaktyvus]. Oxford Reference Online. Oxford University Press. Vilnius University. [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t12.e665>>.
15. Enciklopedinis kompiuterijos žodynas / Valentina Dagienė, Gintautas Grigas, Tatjana Jevsikova. – Vilnius: TEV, 2005.
16. LUDERS Marika. Conceptualizing personal media. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Oct 2008. [žiūrėta 2009 m. balandžio 8 d.]. vol. 10: p. 5–21. pp. 683 - 702. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>.
17. SCOTT, Craig R; TIMMERMAN, C. Erik. Relating Computer, Communication, and Computer-Mediated Communication apprehensions to New Communication Technology Use in the Workplace. *Communication Research*. [interaktyvus]. Dec 2005. [žiūrėta 2009 m. balandžio 8 d.]. vol. 32: pp. 683 – 725. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>.
18. LAMERICH, Joyce; MOLDER, Hedwig. Computer-Mediated Communication: From a Cognitive to a Discursive Model. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Dec 2003. [žiūrėta 2009 m. kovo 12 d.]. vol. 5: pp. 451 - 473. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>.
19. AMANT, Kirk. Rethinking Computer-Mediated Communication according to International and Intercultural Communication Expectations. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Aug 2007. [žiūrėta 2009 m. balandžio 12 d.]. vol. 9: pp. 671 - 696. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>.
20. CHO, Hichang; LEE, Jae-Shin. Collaborative Information Seeking in Intercultural Computer-Mediated Communication Groups. *New Media & Society*. [interaktyvus]. Aug 2007. [žiūrėta 2009 m. balandžio 12 d.]. vol. 9: pp. 555 – 576. Prieiga per internetą: <<http://online.sagepub.com>>.
21. Ingrida Brazaitytė, Jonas Čepinskis. Lobizmas aplinkos valdymo sprendimuose. [interaktyvus]. *Aplinkos tyrimai, inžinerija ir vadyba*, 2003.Nr.3(25), P.80-86 [žiūrėta 2009 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.apini.lt/files/791e20b499e9e3eefa537d8fbc8449ed>>.

22. Laura Garton, Caroline Haythornthwaite, Barry Wellman (1997) “Studying Online Social Networks”. *Journal of Computer-Mediated Communication* 3 (1), 0–0.doi:10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x.
23. Steven J. Lux (2006) „The Nature of Transnational Networks: Wild and Complex International Studies”. *Review* 8 (2), 349–351.doi:10.1111/j.1468-2486.2006.00596.x.
24. Auditing Information Structures in Organizations: A Review of Data Collection Techniques for Network Analysis, KAREN H. ZWIJZE-KONING, MENNO D. T. DE JONG, *Organizational Research Methods*, Vol. 8 No. 4, October 2005 429-453, DOI: 10.1177/1094428105280120, © 2005 Sage Publications, online. Prieiga per internetą: <<http://orm.sagepub.com/cgi/content/abstract/8/4/429>>.

The work of the Network of International Non-Governmental Organizations (summary)

Due to the effective use of the new communication technologies international non-governmental organizations have increased its working boundaries, the number of activities, members involved, as well as its influence to the important decision making of the governments and intergovernmental organizations. The international non-governmental organizations are specific, as it is working in many different countries, which has different culture and economic situation, while the branches of these organizations often consists of many volunteers, giving their spare time to the idea of the organization. That's why the cultural and individual basis are more important to the non-governmental organizations, because each of the volunteer have an important influence. The differences of the individuals also causes the different use of new communication technologies.

The aim of the paper is to analyze the work of the non-governmental organizations, as an investigation source using its internal social networks and to determine the role of the computer mediated communication in its activities.

The research of the articles about the international non-governmental organizations, social networks and computer-mediated communication was made in order to investigate the selected international non-governmental organizations use of the communication technologies. The paper can be useful to the chairpersons and manages of the communication as well as to each member or staff in the international non-governmental organization.

PRIEDAI

I priedas. Struktūrizuoto interviu forma

Pavadinimas: Service Civil International socialinio tinklo tyrimas.

Aprašymas: Šios anketos tyrimo objektas yra darbuotojų ir savanorių SCI organizacijoje palaikomi socialiniai tinklai ir komunikacijos priemonės.

1. Respondentas:
  - a. darbuotojas;
  - b. savanoris;
2. Kaip dažnai naudojate kompiuterį?
  - a. 0 – 1 valandų per savaitę;
  - b. 1 – 8 valandų per savaitę;
  - c. 8 – 40 valandų per savaitę;
3. Jūs atstovaujate:
  - a. Tarptautinį sekretoriatą;
  - b. SCI atšaką;
  - c. SCI partnerį;
  - d. Darbo grupę;
4. Su kuo Jūs palaikote ryšius?
  - a. Tarptautinį sekretoriatą;
  - b. SCI atšaką;
  - c. SCI partnerį;
  - d. Darbo grupę;
5. Su kuo palaikote tiesioginius (vienos krypties) ir su kuo netiesioginius (dviejų krypčių) ryšius?
  - a. Tiesioginis ryšys palaikomas su (nurodomas struktūros pavadinimas ir komunikacijos turinys):
    - i. Tarptautiniu sekretoriatu;
    - ii. SCI atšaka;
    - iii. SCI partneriu;
    - iv. Darbo grupę;
  - b. Netiesioginis ryšys palaikomas su (nurodomas struktūros pavadinimas ir komunikacijos turinys):
    - i. Tarptautiniu sekretoriatu;
    - ii. SCI atšaka;

iii. SCI partneriu;

iv. Darbo grupe;

6. Koks yra komunikacijos turinys (remiantis 7 kl. nurodykite, kokie KPK ryšiai įeina)?
- a. Komunikacija apie administracinius reiklaus;
  - b. Komunikacija apie asmeninius reikalus;
  - c. Komunikacija apie darbo stovyklas;
  - d. Komunikacija apie ilgalaikius savanorius;
  - e. Komunikacija apie bendrus projektus (ekologijos ir taikos savanorių veiklos koordinavimas ir kt.);
  - f. Komunikacija apie semianrus, mokymus, trumpus susitikimus, darbinius vizitus konkrečia tema arba atskirame regione;
  - g. Kita (nurodomas komunikacijos turinys).
7. Iš ko susideda KPK ryšiai? Kokios komunikacijos priemonės yra naudojamos?
- a. Duomenų failo siuntimo;
  - b. Kompiuterinės programos siuntimo;
  - c. Dalijimosi informacija;
  - d. Fiainnsinės paramos/palaikymo teikimo;
  - e. Emocinės paramos teikimo;
  - f. Susitikimo organizavimo
  - g. Kita (KPK ryšių sandara, komunikacijos priemonės).

2 priedas. Stebejimo organizacijoje „SCI France“ forma

The questions prepared by Lina Vaitkute in the frame of Grundtvig project Job shadowing

Social networks research in SCI France
Questioneering Louis-David TEXIER
2009 02 12

25. The place of the person in the organization, tasks, working time;
Post - national delegate; Tasks: Administrative and financial issues: looking for the financial support; financial planning; reporting the financial expenses for the programs; responsible for the camps.

Working time: 10h – 19h / lunch: 13:00 – 14:30.

4. How long do you work in organization?

6 months

Do you need some help and support from people who are longer in organization? From whom?

Virginie helps in:

- organizing the camps;
- communicating with partners, searching and reporting European financial support (mostly orientating what type of financial support to choose)

Help from Virginie through communication - 30 min per day.

4. with whom do you have contacts and how do you communicate?

- Institutions: (Jeunesse et Sport, International European Youth forum, Local governmental organizations (local community)
by :: E-mail: 10 e-mails /week; tel: 5 times /week; communications are used to find out about the financial support possibilities and prepare well reports; In the mentioned institutions applying to these programmes: Agence pour la cohesion sociale et l'egalite des chances (for the financial support for the long term volunteer in the office: reporting about current volunteers financial part); reporting about Franco – Almond 2 projects; After March 2009 will be possibility to get involved in Amicus program.
- SCI Branches: Louis-David TEXIER communicates with partners in Italy, Belgium, Germany. Connections with Germany because of LTV, in other countries, because of some financial issues, not clear for what kind of financial issues. With Spain – for sending volunteers also for getting money from SCI in Spain.
By :: E-mail (10 per week) – financial relations – communicating for remembering to send the money;
- Administrateurs by:: 10 E-mails/week; Not sure about what is communicating;
- SCI volunteers: communicating while meeting in common meeting organized 1 time per month;
- staff (LTV Volunteer – communicating in depositing one application for the camp for summer 2009 “Sirius”; Virginie (together with other people permanently working in office) – communicating while having one meeting per week;

- SCI France groups (SCI Nord - 1 visit already made); Bretagne sending 1 e-mail per week (descriptions of workcamps are responsibility of Virginie); Other groups – not so much for the moment;

5. Do you have only work, or also personal related connections?

Only work relations.

6. Who is contacting who most often?

Louis-David TEXIER is usually only answering to the questions. Only sometimes also asks questions.

7. What is your motivation in doing a job?

Personal Freedom;

The aim of work is interesting, exact tasks, non formal education; possibility to help and to change people; being useful in the field of volunteering , useful work;
what useful issues did you made? The process of talking about the camps in Missions locales is already valuable, no clear results yet; it's more consulting the volunteers.

10. Please, precise your tasks, and in which task with whom do you communicate?

mail/letters : 20 perc

financial support : 60 perc

meetings :20 perc

The short conclusion;

Financial issues take more of the time, as it is direct responsibilities;

Paper prepared by Lina Vaitkute in the frame of the Grundtvig job-shadowing project.
2009 02 12